1977 APR 1

VILÁG PROLETÁRJAI, EGYESÜLJETEK!

KÖZGAZDÁSZ

MAGYAR KÖZGAZDASÁGTUDOMÁNYI EGYETEM LAPJA

XIX. ÉVFOLYAM, 7. SZÁM — ÁRA: 80 FILLÉR — 1977. ÁPRILIS 9.

Felszabadulási emlékünnepély

Harminckét év telt el azóta, hogy véget ért a második világháború, s hogy a temérdek szenvedést hozó háborús évek, a társadalmi igazság évtizedeinek végével egy időben valami dicsőséges új született. Akik átélték e történelmi sorsfordulót, azoknak bizonyára minden év április 4-én eszükbe jutnak a romok, az otthontalanná vált emberek, a szovjet katonák, a közös munka kezdetéről való emlékek, az első híd, az új forint, s az eltelt harminckét év megannyi fontos eseménye, újdonsága. Egyetemünk hallgatói — szerencsére — nem ismerik a háború szörnyű élményeit. Nekik április 4-e történelem. De az ünnepélyek emlékéhez, hangulatához számunkra ugyanúgy hozzátartoznak képek, élmények is: lépések egy új hídon, első filmek egy új moziban, utazás az új metrón, vagy éppen egy új autópályán.

A harminckét évvel ezelőtt született új rendnek, egy nép, s egy ország szabadságának legnagyszerűbb gyümölcseiről szólnak ezek az emlékek. Ezek s a megteremtésükért folyó munka az, ami idősebbeket és fiatalokat összeköt: hétköznapokon, ünnepnapokon és április 4-éken egyaránt. Ez a kapcsolat különösen jól látható és fontos dolog egy egyetemen, így a mi egyetemünkön is. Ezt bizonyítja, hogy az április 4-i egyetemi megemlékezések a forradalmi ifjúsági napok rendezvényeivel szoros kapcsolatban zajlottak. A megemlékezések központi eseménye volt az egyetem aulájában megtartott ünnepély. Az ünnepélyen jelen volt *Ivan Pavlovics Abaimov elvtárs*, a Szovjetunió nagykövetségének kulturális tanácsosa, *Molnár Endrè* elvtárs, az MSZMP Budapesti Bizottságának titkára, *Mezei Erzsébet*, a IX. kerületi KISZ-bizottság ifjúsági felelőse, valamint egyetemünk párt és állami vezetői.

(Folytatás a 2. oldalon)

Információs ankét egyetempolitikai kérdésekről

Az egyetemi információs hálózat teljesebbé tételét, *a visszacsatolás rendszerének javítását szolgálta a március 31-én másodízben megtartott információs ankét*, amelyet továbbiak is követnek majd. A 31-i ankéton *Berend T. Iván rektor tartott tájékoztatót egyetempolitikai kérdésekről.* Előljáróban hangsúlyozta, hogy *nem kíván a teljesség igényével átfogó előadást tartani, hanem négy, a tevékenységünk középpontjában álló, s a közvéleményt is erősen foglalkoztató kérdéskört kíván kiemelni, és részletesebben tárgyalni.*

A tanév legfontosabb feladatairól

Az idei év oktatáspolitikai feladatai között *a tananyagok fejlesztése, programok munkálása, módszertani kérdések megvitatása szerepel első helyen.* Széles körben került sor az idén programvitákra. Mivel sok ilyen jellegű feladatunk volt, *bizonyos decentralizációval több programvita fóruma a kari tanács lett.* Így például a kereskedelmi karon *sor került a belkereskedelem, áruforgalom, külgazdaságtan, nemzetközi kapcsolatok szak új tananyagának vitájára. Sikeresek voltak* ezek a programviták, határozott *előrelépés történt például az átfedések kiküszöbölésében.* Az érdemleges tartalmi munkát bizonyítja például *a nemzetközi kapcsolatok új tantárgy, ami a szak fejlődése mellett az egész egyetem előrehaladását is szolgálja.*

Hátravannak még a központi fórumokra tervezett viták. A régóta húzódó *népgazdaságtervezése programvitája a következő hetekben kerül az egyetemi tanács napirendjére.* Ankét keretében ugyancsak *a következő hetekben kerül napirendre a szocializmus politikai gazdaságtana,* különös hangsúllyal a népgazdaság tervezése és a szakgazdaságtanok anyagának összehangolásával.

Munkánk másik nagy területét az alternatív blokkok kidolgozása jelentette. Részletes programok készültek huszonkét blokk esetében, mégpedig *irodalomjegyzékkel* minden egyes tárgyra vonatkozóan. Ez utóbbi tény fontosságát külön is hangsúlyozta a rektor, mert ez *komoly előrelépést jelent az egy tárgy, egy jegyzet szemlélet áttörésében.* Mindez újabb kétkötetes (707 oldal) Fehér könyv megjelenésével rövidesen hozzáférhetővé válik.

Az egyetem szervezeti átalakítása

Az előbbieknél nem *kisebb feladata volt az idei évnek az egyetemi számonkérés és írásbeliség általános áttekintése.* A cél, egységes rendezőelvek, egységes szemlélet és számonkérési szisztéma kidolgozása, ami az elmélyültebb, *egyetemi jellegűbb munkát segíti elő, és biztosítja az egyetemi munka rendszerességét.* E feladat megoldása folyamatban van, még több fórum fogja tárgyalni, míg egyetemi tanács elé kerül az anyag.

Bizonyos *nyugtalanság tapasztalható mostanában az egyetemen,* aminek *oka az egyetem szervezeti átlakításáról terjedő hírekben található.* Ezzel kapcsolatban *a legfrissebb információkat ismertette a rektor.* Márciusban az *országos rektori értekezleten ismertették a minisztérium álláspontját.* Ez tulajdonképpen az *1972-es oktatáspolitikai irányelvek realizálását szorgalmazza.* A lényege, hogy *szervezeti ésszerűsítést tart célszerűnek, megkérdőjelezi a kari szervezeti formát* (de ezt csak a főiskolára vonatkozóan mondja ki alapelvként) *és határozottan kimondja a nagy intézeti egységek követelményét.* Ezek a kérdések *elég nagy súllyal és erővel fogalmazódtak meg,* de — és ezt hangsúlyozni kell — *még nincsenek végső döntések ebben az ügyben. Az elvek helyessége* — mind időben, mind a konkrét szervezeti megoldásokban — *sokféle variációval fér össze.* A minisztérium álláspontját e kérdésben most alakítják ki (az országos rektori értekezleten előterjesztett írásos anyagot átfogalmazzák), s *minden egyetem és főiskola még ez évben megkapja a minisztérium tervezetét. Ezt minden egyetem, főiskola megvitatja, állást foglal a kérdésben, és a saját elképzeléseivel, esetleg módosítási javaslataival együtt a minisztérium tudomására hozza azt. A végső döntések tehát az egyetemek és főiskolák álláspontjának figyelembevételével születnek.* A minisztérium magatartását a felsőoktatási intézmények iránti türelem és megértés jellemzi, *nincs ok tehát pánikhangulatra.* Inkább okos megfontolásra, józan tervezésre, az előzetes saját álláspont kialakítására van szükség.

Tanár—diák viszony, munkafegyelem

A harmadik kérdéskör, amivel a rektori tájékoztató foglalkozott, a fenti címben megjelölt téma. Ezzel kapcsolatban *bizonyos rossz tendenciára hívta fel a figyelmet.* Helyenként *ellenséges hangvétel,* helyenként *értetlenség tapasztalható.* Mindez *keveredik egy sor jogos, reális problémával.* Változatlanul *alapvető tény, hogy a jó légkör, a megfelelő munkafegyelem nem alakítható egyoldalú lépésekkel. Sok mindent lehetne brutális rendszabályokkal megoldani, de ez a sok, nagyon kevés lenne. Gyakori panasz például, hogy a hallgatók nem járnak előadásra* (ez a panasz egy magasabb szinten hangzik el sokszor, mint ahol a probléma jelentkezett, *gyakran „fentről" várják a megoldást).* De hogy *az előadások kötelezővé tétele érdemben, javítana a helyzeten, az na-*

(Folytatás a 2. oldalon)

Választás előtt

Losoncz Miklóssal, az egyetemi jelölőbizottság vezetőjével beszélgettünk a közelgő kari és egyetemi KISZ-választásokról.

— Milyen módszerek, elvek határozzák meg a választási előkészületeket?

— Abból kell kiindulnunk, hogy a KISZ KB káderpolitikai határozatának értelmében minden egyes KISZ-vezetőnek gondoskodnia kell saját utódjáról. Ez annyit jelent, hogy már előtte be kell vezetni, meg kell ismertetni a leendő munkaterülettel, bár természetesen nem jelenti azt, hogy az „utód" feltétlenül egybeesik a megválasztottal. Ehhez kapcsolódik a jelölőbizottság, a maga sokkal szélesebb kitekintési lehetőségével.

— Milyen a jelölőbizottság összetétele?

— A kari jelölőbizottságokban az alapszervezetek, szakok, évfolyamok képviselői vesznek részt, az egyetemi jelölőbizottság a kari jelölőbizottságok elnökeiből, valamint a párt vb ifjúsági felelőséből áll, és segítséget nyújt az egyetemi KISZ-titkár is.

— Hogyan sikerül biztosítani a jelölőmunka demokratikus folyamatát?

— A jelölőbizottság első feladata egy széles körű felmérés — meg kell vizsgálni milyen körből jöhetnek számításba a jelöltek. Mivel egyetemi szinten már csak megfelelő mozgalmi tapasztalattal bíró em-

(Folytatás a 5. oldalon)

A Neumann János közgazdasági matematikai versenyt

egyetemünk KISZ-bizottsága felkérésére április 12-től 22-ig rendezi a versenybizottság (tagjai: Denkinger Géza, elnök, Köves Pál, Móczár József, Kazár Péter és a KISZ képviseletében Eff Lajos.)

Több összetett, közgazdasági jellegű, eredetű feladatot tűzünk ki, amelyek megoldása matematikai (analízis, programozás stb.) és statisztikai ismereteket is igényelhet. Mind a közgazdasági, mind a többi szükséges anyag része egyetemünk tananyagának, általában az első három évinek.

Bárki indulhat a nappali tagozatos hallgatók közül, természetesen egyéni pályamunkával, ami azt is jelenti, hogy csak az önállóan elkészített pályamunkákat szabad elfogadnunk. Felhasználható viszont akármilyen szakkönyv és kézi számológép.

A határidőket úgy állapítottuk meg, hogy a versenyzőket ne vonja el túlzottan a részvétel az óráktól. A feladatok április 12-e déli 12 órától vehetők át a KISZ bizottságon. A megoldásokat a matematikai tanszéken kell leadni, legkésőbb április 22-e, péntek déli 12 óráig. Külön jelentkezni nem kell.

A verseny tehát nem zárthelyi formában kerül sorra az előző évek tapasztalatait felhasználva. Szeretnénk ugyanis alkalmat adni az elmélyülésre és a szakmai képességek megmutatására. Hangsúlyozni szeretnénk, hogy nem matematikai versenyt rendezünk, annál fontosabbak viszont az alkalmazás lehetőségei. Minél több feladattal érdemes foglalkozni, de már egy-egy feladat megoldását is jutalmazhatja a zsüri, ha az eredetiségről tanúskodik vagy érdemleges általánosítást tartalmaz. Elbírálás közben a zsüri megbeszélheti a versenyzőkkel egyes elképzeléseiket. Szóba jöhet a munka verseny utáni folytatása is. Eredményhirdetés, díjazás és a megoldások ismertetése május közepén lesz klubest keretében.

Mindenkitől sportszerű versenyzést várunk és jó versenyt kívánunk!

A népgazdasági egyensúly helyreállításának terve

Hetényi István előadása

Március 24-én a kereskedelmi kar által szervezett szabad pártnapon *Hetényi István államtitkár, az Országos Tervhivatal elnöke tartott előadást egyetemünkön az ötödik ötéves tervről.*

Mint bevezetőben az államtitkár elvtárs elmondta, az előadás célja nem a terv részletes ismertetése, hiszen — mint feltételezte — a hallgatóságnak nem mondana ezzel újat, hanem *a tervben foglalt gazdaságpolitikai alapokról és az eddigi tapasztalatokról kívánt beszélni.*

Minden tervet, így az ötödik ötéves tervet is *követelmények és kiinduló feltételek határozzák meg.* A pártkongresszusi határozatok mellett meghatározó tényezőként *első helyen* említette Hetényi elvtárs *a hosszú távú fejlődés stratégiai irányzatát. A feladat: a termelés műszaki színvonalának, szerkezetének és szervezettségének a világszintre való fejlesztése.* Ennek fő útja *a kooperáció kiszélesítése és az infrastruktúra fejlesztésének fokozása.*

A terv *másik alappillére* az eddigi — különösen az utóbbi néhány évben végbement — *fejlődés. A népgazdaság jól teljesítette az előző ötéves tervet.* Észrevehetően *meggyorsult a munkatermelékenység növekedése, kielégítően alakult gazdaságunk exportképessége, s ezt a fejlődést az infrastruktúra folyamatos felzárkózása kísérte.*

A terv megalkotásánál figyelembe vett *harmadik tényező az, hogy az elmúlt években a világgazdaságban is korszakváltás ment végbe,* ami nemcsak a tőkés, hanem a szocialista világpiacot is érintette. A világpiacon bekövetkezett *cserearányváltozások a nyersanyagimportáló országokat* — így Magyarországot is — *kedvezőtlenül érintették.* Ezért az ötéves terv a népgazdasági egyensúly helyreállításának a terve és ebben a helyzetben is *a gazdaságos export lehetőségét kell tovább keresni.*

Ezt követően a terv főbb előirányzatairól beszélt Hetényi *elvtárs. A felhalmozás-fogyasztás nagyjából azonos ütemben növekszik, az infrastruktúra beruházásokon belüli szerepe azonban az eddigi szinten marad.*

Előadásának utolsó részében *az eddig eltelt egy év tapasztalatait elemezte Hetényi elvtárs.* A gazdasági egyensúly javításával kapcsolatos *előirányzatokat teljesítettük, az ország adóssága jelentősen csökkent* ebben az időszakban, ugyanakkor *az államháztartás egyensúlya is javult.*

A termelés növekedésének mértéke nem érte el a tervezettet, ebben a mezőgazdaság elmaradása mellett az is közrejátszott, hogy *az 1976-ban bevezetett új gazdasági szabályozók hatására a vállalatok egy időre „várakozó álláspontra" helyezkedtek.* Az elmúlt évet az új feltételekre való átállás éveként értékelte *Hetényi* elvtárs.

Az előadás után a Tervhivatal elnökhelyettese válaszolt a hallgatóság kérdéseire.

F. P.

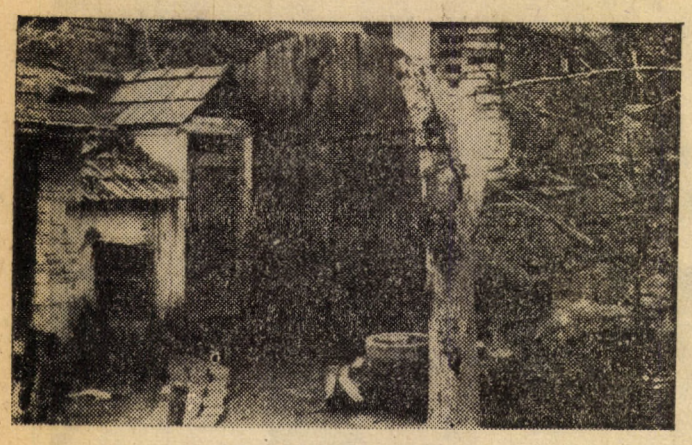

Udvar (Fotó: Misi Gyula)

Felszabadulási emlékünnepély

(Folytatás az 1. oldalról)

A magyar és szovjet himnusz elhangzása után *Vándorfi László* színművész szavalata és egyetemünk kórusa következett, majd ezután került sor az ünnepi beszédre, amelyet *Veres Pál*, egyetemünk KISZ-bizottságának titkára tartott.

Beszéde első részében kiemelte annak fontosságát, hogy felnőtt egy új, szocialista nemzedék. Majd 1848—1919. hősi forradalmi hagyományairól beszélt. A hazánk felszabadulása óta eltelt harminckét év legfontosabb társadalmi politikai és gazdasági eredményeinek áttekintése után hangsúlyozza, hogy egyetemünk, az egyetemi élet minősége, szocialista szelleme igen fontos tényezője egész társadalmunk építő munkájának. Hangsúlyozta, az 1971-es ifjúsági törvény jelentőségét, majd kitért a tanár—diák kapcsolat döntő szerepére is: „Alapvető annak megértése, hogy tanár és diák érdeke ugyanaz. A tanárnak érdeke, hogy tudását minél teljesebben átadja a diáknak, hogy beavassa kutatómunkája fogásaiba, módszereibe, segítsen a gyakorlattal való kapcsolat kialakításában. A diáknak tudnia kell, hogy tanára az, akihez tudásszomjával fordulhat, hogy tudásának kulcsa a kérdés, és a kérés kezében van. Sajnos, vannak diákok, akik elfeledték, hogy kérdezni és kérni lehet, hogy a tudáshoz fáradságos, kitartó munka vezet." A KISZ-bizottság titkára befejezésül hangsúlyozta: „Tudnunk kell, hogy társadalmunkban a politikai értelemben vett, a társadalmat alapjaiban megosztó frontok nincsenek. Ezért az alapkérdés nem az, hogy ki hová csatlakozzon, hanem igaz eszménk, a marxizmus—leninizmus alapján a konkrét elméleti és gyakorlati kérdésekben kell a legjobb megoldást megtalálnunk. Az oktató diákok, egyetemi dolgozók közösségében együtt dolgozva tudunk vonzó, ösztönző és teljesíthető normákat kikísérletezni, azért megelégedetten dolgozni. A közösségből kiszakadt ember, felelőssége mellett vagy szkeptikus és közömbös lesz, s leszáll az idő szekeréről, vagy mindig a nyomában fut, de felszállni sosem sikerül, nincs tehát boldog kielégülés."

Az ünnepi beszéd elhangzása után került sor a hazánk felszabadulása alkalmából adományozott kitüntetések átadására. Először a KISZ kitüntetettjeit köszöntötte *Mezei Erzsébet*, a IX. kerületi KISZ-bizottság ifjúsági felelőse és *Veres Pál*. A FIN alkalmából kiemelkedő munkája elismeréseképpen a Kiváló ifjúsági vezető érdemérmet kapta *Stafira Zsuzsa, Aranykoszorús KISZ-jelvényt* kapott *Findrich Mária, Babucs József, Szegedi Éva* és *Vadász Endre. A KISZ KB dicsérő oklevelét* kapta *Karaszek Judit, Dobák Miklós és Divinyi Sándor.*

Ezután *Berend T. Iván* elvtárs köszöntötte egyetemünk három oktatóját, *Bikics Istvánnét, Csanádi Györgyöt és Solymár Károlyt*, abból az alkalomból, hogy a *Munka Érdemrend* ezüst fokozatát kapták; *Kollarik Amáliát*, aki *ifjúsági nívódíjat* kapott, illetve *Mádi Csabát*, aki a VDK kormánya által adományozott *Barátság Érdemérmet*, a Dél-Vietnami Ideiglenes Forradalmi Kormány által adományozott *Felszabadulási Érdemérmet* kapta.

Berend elvtárs ezután Polinszky Károly oktatási miniszter megbízásából adott át kitüntetéseket: *Somogyi Árpádné a külkereskedelem kiváló dolgozója, Móczár József és Chikán Attila pedig az oktatásügy kiváló dolgozója lett, Forgács Csaba miniszteri dicséretet kapott.*

A kitüntetések átadása után az egyetemi énekkar és a tánckar nagy sikerű műsora következett, majd az Internacionálé zárta az ünnepélyt.

Információs ankét egyetempolitikai kérdésekről

(Folytatás az 1. oldalról)

gyon is kétséges. Mert nem sokkal jobb, ha a hallgató ott ül az előadáson, csak éppen olvas. *Sok számonkérési átgondolatlanság, rendszertelenség is tapasztalható, de kisiskolás drill alkalmazása nagyon egészségtelen lenne.*

Két vonatkozásban van sok tennivaló e problémák megoldásában. Egyrészt: *azon a szinten kell megoldani a problémákat, ahol jelentkeztek.* Például a szemináriumi fegyelmezetlenségek, készületlenség kiküszöbölésének lehetősége a tanár számonkérő munkájában, a tanszék követelményrendszerében van. Vagy például, az előadások funkciója egyértelmű, anyaga számonkérhető. Az más kérdés, ha nem lehet számon kérni, mert azonos a jegyzettel. *Sok tennivaló van másrészt az általános igazgatási problémák terén. Élni kell a szabályzat adta lehetőségekkel, és el kell járni azokkal szemben, akik nem járnak be az egyetemre, akik kártyázni járnak be stb. Itt egységes fellépésre lenne szükség a tanszékek, a KISZ és az oktatásadminisztráció részéről. Hogy például hó végén eljusson a dékáni adminisztrációhoz egy lista a kirívó esetekről, amit ki lehet vizsgálni, és el lehet járni annak alapján. Ez viszont feltétlenül kötelezővé teszi az oktatás fegyelmének és színvonalának javítását.* A KISZ jó szándékú építő kritikája — és zömében ilyen — továbbra is sokat segíthet e téren.

Néhány anyagi kérdésről

A . rég lezajlott *fizetésrendezés élénken foglalkoztatta a közvéleményt.* Vannak, akik nagyon sokat (általában az oktatók anyagi helyzete) *kérnek számon az egyetemtől.* Öt százalékból természetesen nem lehet megoldani minden problémát. *Az öt százalékból három százalék bérarányos elosztása az áremelkedések részleges kompenzálását szolgálta. Egy százalékot kellet felhasználni a kor szerinti béremelkedések realizálására.* Így *differenciálásra igen kevés maradt* (az előléptetéssel járó bérarány-változásokra is gondolni kellett.) A demokratikus formák megtartásával egész ben *jól sikerült a bérrendezés, 5,78 százalékos béremelkedés valósult meg.*

Az egyetem helyzetében is örvendetes javulás várható. A *számítóközpont kiköltözik a Maglódi útra.* Nyártól kezdenek felszabadulni a termek, s *a jövő tanévben* — folyamatosan — *mind a huszonkét tanterem megürül.* Ezek minimális kivétellel *oktatási helyiségek lesznek.*

Másik — némi optimizmusra okot adó hír —, hogy ha nagyon minimális részben is, *megkezdjük a Zsil utcai épület birtokbavételét.* Az egyetemen létrejövő politikai gazdaságtan oktatók továbbképzési és információs központja ugyanis a Zsil utcai épületben lesz elhelyezve, ami — majdnem — teljes egészében a miénk lesz.

A hozzászólásokról

A rektori tájékoztatót *néhány hozzászólás követte.* Ezek többnyire *a tanár-diák viszony és munkafegyelem problematikájához kapcsolódtak.* KISZ-vezetők részéről hangzott el az a jószándékról tanúskodó megnyilatkozás, miszerint *a KISZ a maga sajátos eszközeivel igyekszik segíteni e problémák megoldásában.* Ezt a célt szolgálja például a félévi ösztöndíj elosztás és tanulmányi értékelés összekötése. De *ezt a célt szolgálják a TKR keretében megnyilvánuló KISZ vélemények, amelyek révén talán jobban előtérbe került most a tanár-diák viszony kérdése.* Néha feszültség forrása a hallgatók egy-egy élesebb megnyilatkozása, de még mindig jobb, mintha nem kerülnének felszínre a problémák, és nem szabad szem elől téveszteni azt a tényt, hogy *a diákok még nagyon kisiskolások vagy talán inkább óvodások a demokrácia gyakorlásának tudományában. Nevelni kell tehát őket — erre is.*

A nevelőmunka fontosságát hangsúlyozta egy másik hozzászólás is. Arra hívta fel a figyelmet, hogy *olyan hallgatók, akik ellen el kell járni, mert oyan kirívó magatartást tanúsítanak — ilyenek kevesen vannak. Inkább az a probléma sokaknál, hogy nincs bennük megfelelő igényesség, tűz.* Ez egy igen jelentős réteg, és ez az a réteg, amelyikre *áldozatos, komoly nevelőmunkával lehetne hatni.* De ehhez a jelenleginél *sokkal nagyobb megbecsülést és elismerést kellene kapnia egyetemünkön a nevelőmunkának.*

Másik fontos problémája *a fegyelem javításának az egyoldalúság.* Például *az előadások látogatásának kérdésében a felelősség oda-vissza hárítgatása. Tény, hogy az előadó, a tanszék sokat tehet ebben a kérdésben. De nem mindent. Felemás megoldás az, hogy előadások látogatása nem kötelező, de az ott elhangzottak ismerete igen. Az előadások látogatásának kötelező, vagy nem kötelező volta kulcskérdés abban a légkörben ami kialakult.* Mindennek feltétlenül az oktatás színvonalának emelésével kell együtt járnia.

Végül *a rektor megköszönte a konstruktív hozzászólásokat;* s hozzátette — *a közvéleményt is ebbe az irányba kell formálni.* A demokrácia gyakorlásában *nemcsak a diákok, a tanárok is követnek el hibákat. Sokaknak nehézséget okoz a demokrácia, és a rég beidegződött, rosszul értelmezett tekintélyelv összeegyeztetése.*

Nagy Katalin

KISZ-kitüntetett

A FIN alkalmából egyetemünk hallgatói közül többen kaptak KISZ-kitüntetést. Közülük kerestem meg *Dobák Miklóst* (ált. kar), aki *a KISZ KB dicsérő oklevelét kapta* és még a kitüntetés átadása előtt beszélgettem vele.

— *Hogyan kezdődött a KISZ-ben való aktív szereplésed?*

— Ezt, már a középiskolás évek meghatározták. *Kezdettől fogva kollégiumi vonalon tevékenykedtem,* ugyanis már akkor is kollégiumban laktam, méghozzá olyanban, ahol a NÉKOSZ hagyományok tovább éltek, a volt NÉKOSZ-os igazgató vezetésével. Itt KISZ-titkár voltam.

Az egyetemen az elsőévesek 60—70 százaléka még középiskolában KISZ-vezető volt. A magas arány megkövetelné, hogy hasonló folytatása legyen a korábbi tevékenységnek, de a lelkesedés alább hagyott. Ez szerintem részben azzal indokolható, hogy a középiskolát nagyon sok helyen egy merev, adminisztratív eszközökkel szabályozott KISZ-élet jellemezte, az egyetemre bekerülve viszont sokan eltúlozták a „szabadságot". Másrészt a KISZ-mozgalomban is lanyhulás érezhető. *A mai KISZ célja, jellege, programjai nem tudnak eléggé megújúlni. Ez a kollégiumi életben is érezhető volt.*

Elsőben a törökbálinti kollégium DB-titkára voltam, később a KDB titkára lettem.

— *Mi volt a helyzet másodikban?*

— Az első év után egy *hosszabb kényszerszünet következett betegségem miatt.* Ez a kényszerszünet számomra *bizonyos értelemben hasznos volt.* Olyan szempontból, hogy az ember önkéntelenül is elgondolkozik az elvégzett munkáján, *értékeli önmagát.* Véleményem szerint, nem ártana több KISZ-vezetőnek egy-egy hosszabb szünet.

— *Említetted, hogy a hosszabb szünet után több elképzelésed volt a mozgalmi munkával kapcsolatban. Sikerült ebből valamit megvalósítani?*

— Úgy érzem, igen. *Harmadikban párttag lettem, a II-es HPCS bizalmijának választottak meg. Az a cél vezetett, hogy a HPCS-t az eddiginél sokkal jobban mozgósítsam a kari KISZ-vezetőség támogatása, illetve a kari KISZ-munka érdekében.*

— *Jelenleg mi a feladatod?*

— *A kari jelölőbizottság vezetőjeként olyan irányba szeretném terelni a munkánkat, hogy a kari vezetőség jobban tudjon alkalmazkodni a kar politikai arculatához,* maga a kar pedig a KISZ-munkához és a politikai élethez. *Többször kellene a véleményeket ütköztetni, hogy az itt levő emberek homogenitása ezáltal is fokozódjon.*

Nagyobb súlyt kellene fektetni az alapszervezeti munkára, *sokkal jobb káderpolitikát kellene folytatni.* Gondolok itt arra, hogy *ne csak az eddigi KISZ-vezetők kerüljenek továbbra is a vezetőségbe, s szerintem az sem ártana, ha egy KISZ-vezető népszerű volna.*

— *Végezetül egyéni terveidről kérdezlek. Tudom, hogy szakkoleszos vagy, mennyiben meghatározó ez?*

— Az egyetemen szerencsés helyzetben van az ember — megvan a lehetősége a szelektálásra. Én ehhez tartom magam, mert *véleményem szerint nem lehet minden tárgyat egyforma intenzitással tanulni. Ki kell választani bizonyos tárgyakat és tudatosan orientálódni. Vétek nem elkezdeni az önálló kutató munkát már a harmadik évben.*

A Rajk László, kollégiumban nagyon jól érzem magam. Ebben a kollégium típusban találtam meg a középiskolás szellem folytatását, *értelmes célokat tűzünk magunk elé, amiket el is tudunk érni. Egyetlen dolgot sajnálok, de azt nagyon —, hogy ez csupán hetven embert érint.*

— *Köszönöm a beszélgetést és további jó munkát kívánok.*

Vona Annamária

PORTRÉ

Asztalos László IV. éves pénzügy szakos hallgató. Népköztársasági ösztöndíjas, szakkollégista, több TDK-t írt, kari tanácstag, KISZ-en kívüli. De nem ez az érdekes, hanem mindaz, ami emögött van.

— Azt hiszem, egész életemben meghatározó, hogy tizéves korom óta állami gondozott voltam. Az Arany János Intézetben nőttem fel, majd az intézet középiskolájába kerültem, kollégiumban laktam. Életemnek az a szakasza sikeresnek mondható, hiszen KISZ-titkár voltam, jó tanuló, elismert focista, sikereim voltak a lányoknál. Szóval, általában jól mentek a dolgok. De volt egy másik, ugyancsak hoszabb időre meghatározó tényező is, ami viszont ellenkező irányba hatott, noha, csak később vezetett konfliktusokhoz. Nevezetesen az, hogy nagyon korán kezdtem megismerkedni a filozófiával. Túl korán. Tizennégy évesen kerültek először a kezembe az ilyen tárgyú könyvek, s nem is a legjobbak: Schopenhauer Nietzsche az egzisztencializmus. Miután senki nem irányított, válogatás nélkül, össze-vissza olvastam, és persze azt emeltem ki ezekből a munkákból, ami számomra — az életkoromnak és tapasztalatomnak megfelelően — érdekes volt. Ebből alakítottam ki magamnak egy világnézetet, amiben azért annyira mindig „komoly filozófus" voltam, hogy az elveimet a saját életemben igyekeztem megvalósítani. Kétségkívül egy hibás elméletet hoztam létre, minek lényege egy kissé félfasisztoid elképzelés volt, miszerint akik többet tesznek, azoknak többre van joguk is, sőt miután én vagyok az erősebb, tehát feltétlenül többre van jogom. Ez vezetett ahhoz a csődhöz, emberi, erkölcsi, idegi és fizikai válsághoz, ami már a középiskola után a katonaságnál (rögtön felvettek az egyetemre, tehát tizenegy hónapig Kalocsán katonáskodtam és ott is KISZ-titkár voltam) jött ki. Sajnos, akkor nem hallgattam arra a kisebb csoportra, akik — ma már tudom — jogosan bíráltak, hanem a többség szerintem jogosulatlan kritikája nyomán azt is elvetettem. Pedig amikor kiéleződött a helyzet, bizalmi szavazásra került sor, akkor — azt hiszem — ők szavaztak mellettem. Így még egy ideig megmaradtam KISZ-titkárnak, de a katonaság vége fele lemondtam, és akkor ki is léptem a KISZ-ből. Még ott Kalocsán.

—Mi volt ennek a lépésnek az oka? Hiszen a lemondásból nem következik szükségszerűen a kilépés.

— Több oka is volt, amelyek közül, így utólag visszatekintve legfeljebb egy, vagy kettőben volt igazam. Az egyik — amiben szerintem igazam volt —, hogy a KISZ egy K-betűvel kezdődő szervezet, és én nem tartom kommunistának magamat. Egy kedves tanárom, amikor cikizni akart, mindig azt mondta, hogy én egy polgár vagyok. Amit én csak úgy vállalok, hogy hozzáteszem; itt még a rendes előremutató polgároknak is bőven van mit tenni. Úgy gondolom, hogy addig, igazság szerint én nem vállalhatom a kommunista jelzőt bármilyen szervezetben, ameddig magam számára nem tisztáztam filozófiailag is ezeket a nézeteket. Azt hiszem, nem is tudjuk igazán, hogy mi a mai tartalma annak a szónak, hogy ifjú kommunista. Ez azért van, mert a marxista etika igen hiányos. És itt jön az, ami talán nagyon nagyképűnek hangzik, de célomnak tekintem, elhivatottságot érzek rá, szeretnék egy marxista etikát írni. No, nem tartom különösen tehetségesnek magamat, tisztában vagyok azzal, hogy amit én csinálhatok, egy apró előrelépés lehet csak, amit bizonyára rövidesen túl fognak haladni. Biztosan jönnek olyanok, akik tehetségesebbek lesznek, jobban felkészültek, és egy jobb etikát fognak írni. Úgy gondolom, hogy életem nagy hullánvasútja (a társadalomnak széles rétegeit, több rétegét megismertem) alapot ad annak a gondolatnak, hogy lehetőségem, és ugyanakkor felelősségem is van, hogy megkíséreljem megírni a XX. század második felének szocialista társadalmára érvényes etikát. Már el is kezdtem. Az más kérdés, hogy nem hivatalos formában, főfoglalkozásként akarom ezt tenni — ilyen formában a pénzügy politikát szeretném művelni, ha megtalálom a helyemet ezen a pályán — emellett viszont nem akarok lemondani erről a tervemről.

Nagyon elkanyarodtunk a témától. Ott tartottunk, hogy miért léptem ki a KISZ-ből. A már említett K betű okozta dilemmám mellett, úgy láttam, hogy a szervezeti szabályzat (az akkor érvényben levő) nem hat eléggé a tespedés, a tunyaság ellen. Sőt, teret enged annak. Szóval úgy láttam akkor, hogy rossz irányba megy a KISZ, abba az irányba, ahol a K betű akár el is maradhat. Be kellett látnom, hogy ebben a kérdésben — hosszú távon — tévedtem. Az áprilisi határozatra gondolok természetesen. Igaz, hogy lassan, de megindult egy olyan folyamat, amit a kezdeti bizonytalanságok, értelmezésbeli problémák okozta hibák mellett is igenleni lehet.

— Nem gondoltál az áprilisi határozat után arra, hogy ismét KISZ-tag legyél?

— Őszintén szólva, megfordultak a fejemben ilyen gondolatok, de főleg az elsőként említett ok miatt letettem róla. Azt hiszem, ez meghatározó.

— Nem gondolod, hogy túl nagy hangsúlyt helyezel az elnevezés egyik szavára? Hogy szinte abszolutizálod azt, a többitől elszakítva?

— Lehet, hogy tévedek (sokszor tévedtem már az életemben és valószínűleg még sokszor fogok is), de nem hiszem. Hogy világosabb legyen aggályaim oka, elmondom, hogy én milyen szervezeti formát tartanék jónak. Egy kettős szervezeti formát tartok szükségesnek az ifjúság számára. Kellene egy ifjúsági szervezet, aminek bármelyik fiatal tagja lehet, aki a szocializmus mellett van. És kellene egy olyan szervezet, amelynek azok lennének a tagjai, akik életkoruknak megfelelően, önként, tudatosan, sokkal többet vállalnak. Én itt nem az elit-, illetve tömegszervezet már-már klasszikus vitáját akarom felújítani. Arról van szó, hogy egy nagyon szűk ellenzéki réteget leszámítva és egy szintén elég szűk, jól felkészült, elkötelezett, bátran mondhatjuk ifjú kommunista réteget kivéve, a többiek — és ez a nagy többség — olyanok vagyunk, mint a szocializmus. Ellentmodásokkal, problémákkal terhesek. Tehát a kategóriákat kellene a valósághoz igazítani. Én nem hiszem, hogy szégyellni kellene, hogy a tudatos ifjú kommunista réteg ma még elég szűk. De ha külön szervezet lenne, akkor ez azt jelentené, hogy arra lehet támaszkodni, annak becsülete van. Én ezeket az elképzeléseimet egy általam kidolgozott szervezeti szabályzat tervezetben rögzítettem. Korábban, egyetemista éveimben is hosszú éjszakákon vitatkoztunk róla KISZ-vezetőkkel. Azt beláttam, hogy a konkrét tervezet, amit készítettem, nem jó. Mert vannak benne különböző ellentmondások, problémák. De nem azt láttam be, hogy a koncepcióm nem jó.

Most a KISZ tart affelé —, amit én helyesnek is tartok, hogy szűrje a tagjait. De ha következetesen végiggondoljuk ezt a kérdést, felvetődik az a probléma, hogy mi van azokkal, akik kikerülnek a KISZ-ből. Én világéletemben közösségben éltem, és bátran mondhatom, nem jó a közösségen kívül lenni. Mert hívnak és megyek is, ha valamilyen ren-

Tábori híradó

Március 8—14. között rendeztük meg a II. emelet folyosóján — ezúttal másodszor — az Építőtábori Napokat. A szünetekben a jó hanglatról hanglemezek, szamovárok és szovjet rajzfilmeg gondoskodtak. Az asztaloknál a táborvezetőségek tagjai tájékoztatták az érdeklődőket a táborok munkájáról és programjairól.

A füzetekbe összesen 483-an írták be nevüket.

Külföldi építőtáborba 121-en jelentkeztek. A kiutazók névsorát a kari vezetőségek döntötték el. Azoknak — akik a túljelentkezések miatt nem mehetnek külföldi táborba — a szakbizottság lehetőséget nyújt, hogy átjelentkezhessenek a hazai táborokba.

Szakosított középiskolás építőtáborokba összesen 54-en jelentkeztek program és vitakörvezetőnek, a táborparancsnokokat is beleértve.

A hazai és nemzetközi építőtáborokba következőképpen alakultak a jelentkezések:

Salgótarján	135 fő
Miskolc	64 fő
Veszprém	84 fő
Pécs	25 fő
Összesen	308 fő

Karok szerint

I. évf.	188 fő
Ált. kar	30 fő
Ipar kar	64 fő
Ker. kar	26 fő
Összesen:	308 fő

Sajnos kedvezőtlenül alakult a jelentkezések nemek szerinti megoszlása 84:224 a lányok javára. Jelentős eredményünk, hogy tavalyhoz képest újabb száz közgázosnak tud a szakbizottság értelmes elfoglaltság mellett — hiszen a hazai táborok célja, hogy önerőből beépítsük a salgótarjáni telkünket — remélhetőleg jó szórakozást nyújtani.

Minden táborozót a tábornyitás előtt értesítünk az indulásról.

Építőipari Szakbizottság

Készül a megoldás

Csökkentett óraszám — nehezebb vizsga

Közeledik a vizsgaidőszak és a II. évesek közül egyre többen félve tekintenek ez elé az esemény elé.

Aggodalmunk tárgya „Bevezetés az operációkutatásba" című anyag, amelyből csak kéthetenként van gyakorlat (a közbülső hetekben előadás), s amelyből (ellentétben a korábbi évekkel) kollokválnunk kell.

Az előző évben minden héten gyakorlat volt — és az év végét is gyakorlatjegy zárta. Most a szemináriumok száma éppen felére csökkent — és bevezették a kollokviumot. Vajon miért volt szükség erre a két, látszólag ellentmondó változtatásra? Aki válaszol, dr. Szép Jenő, a matematika tanszék vezetője.

— Az órák alacsony száma nem rajtunk múlott.

Heti két óra a II. félévben előírt óraszám matematikából. Ezt nem mi határoztuk így, számunkra is előírás — azt jelenti, hogy nekünk is eszerint kell gazdálkodni az előadásokkal, illetve a gyakorlatokkal.

Tekintve, hogy egy óra előadás semmit nem ér, így végül is a felváltva tartandó két gyakorlat mellett döntöttünk.

— De hat-hét gyakorlat ekkora anyagnak borzasztó kevésnek tűnt, és szinte bizonyos, hogy csak felszínes ismeretekhez vezethet, hiszen ugyanakkor aláírás — tehát zh — kötelezettség van a tárgyból, ami eleve három-négy órának a felét elveszi. Ráadásul vannak szakok, ahol úgy alakultak az ünnepek, hogy egész félévben csak négy gyakorlat van.

— Mi már a lineáris algebra oktatását úgy tervezzük, hogy az kellő megalapozása legyen az operációkutatás témakörének.

Az lenne az optimális, ha az operációkutatás valamennyi elméleti alapját a lineáris algebra keretében megbeszélhetnénk, a negyedik félévben lényegében csak gyakorlati jellegű témák, foglalkozások lennének. A két óra persze ehhez kevés, ezt mi is tudjuk, sőt mindez feltehetőleg a kollokviumok színvonalára is kihat majd.

— De akkor mi indokolta a kollokvium bevezetését, hiszen egyébként is romlottak az oktatás feltételei?

— Mi mindenképpen ragaszkodtunk a kollokviumhoz, már nagyon régen szerettük volna ezt elérni, mert úgy tapasztaltuk, hogy ennek hiányában a hallgatók egyszerűen nem veszik komolyan a tárgyat.

Sorozatosan kaptunk visszajelzéseket azokról a területekről, ahol az operációkutatásra épülő tantárgyakat oktatják, hogy hiányoznak az alapok, gyenge a hallgatók felkészültsége. Szükség volt a szigorításra, hogy biztosítsuk az anyag elsajátításának kívánatos színvonalát.

Ami pedig a két órát illeti, javasolni kellene (és ez jöhetne a diákok részéről is) további heti két óra fakultatív jellegű felvételét az órarendbe — azt hiszem, ennek nem lenne semmi akadálya. Akár így, akár más módon, de mindenképpen lépéseket kell tenni a heti négyórás oktatás visszaállítására, ami egyébként egyszer már korábban létezett.

— Nem lehetett volna a kollokvium bevezetésével addig várni, amíg ezek a bizonyos lépések meg nem történnek, tehát amíg nem biztosított a megfelelő óraszám?

— Az igazság az, hogy a kollokvium kérdése és a heti négy óra ügye is már elég régi problémánk, s most sikerült végre annyit elérnünk, hogy a kollokviumra az engedélyt megkaptuk.

Örülünk, hogy legalább az egyik oldalról (a számonkérés oldaláról) sikerült előrelépni. Most a következő teendő (részben a hallgatók észrevétele, felvetése nyomán, részben korábbi elképzeléseink szerint is), hogy elérjük a heti négyórás képzés bevezetését.

Számunkra a kérdés nem úgy merült fel, hogy ilyen körülmények között legyen-e kollokvium vagy sem (erre már utaltam: a kollokviumra szerintünk mindenképpen szükség van), hanem úgy, hogy ilyen alacsony óraszám mellett érdemes-e, lehet-e érdemben oktatni ezt a tárgyat, avagy sem. De ha nem, akkor az egész ezt megelőző anyag is revízió alá vehetők, hiszen az mind egyúttal az operációkutatás alapozása is. Ma már szinte az egész világon oktatják az operációkutatást, ami érthető is, hiszen — különösen egy közgazdász számára — a matematika egyik legfontosabb és leggyakorlatiasabb ága. Véleményem szerint egyértelműen szükséges a tárgy oktatása — csak persze ehhez a feltételeket is biztosítani kell.

— Akadnak ellenvélemények is. Egy sor olyan szakot érint (külker, pénzügy stb.), ahol aligha lesz szükség ezekre az ismeretekre, illetve ha mégis, akkor ezzel a tudással nem sokra megyünk.

Hiszen a gyakorlati életben feltehetőleg nemcsak két termék előállításához kell három gép kapacitását optimalizálni, hanem sokkal összetettebb kérdésekkel találkozunk majd. Viszont akik tényleg ezzel foglalkoznak (iparosok, népgazdosok), azok egyébként is több olyan tárgyat tanulnak, ahol ezeket a problémákat részletesen tárgyalják.

Ennyiből fölöslegesnek tűnik az operációkutatást ennyire komolyan venni.

— Nézze, az egy külön probléma, hogy mi a fölösleges és mi nem. Egyáltalán: az egyetemi képzésnél már maga a kérdésfelvetés is meglehetősen helytelen: indokolatlan.

Végülis nem tudhatja az ember, hogy hova fog kerülni, milyen ismeretekre lesz majd szüksége. De ez csak az egyik oldal. Alapvetően egy szemlélet, egy gondolkodásmód kialakításáról van szó, ami igenis megkívánja a különböző kérdések több oldalú vizsgálatát — éppen ebben különbözik az egyszerű tanfolyamoktól, vagy akár a középiskolás oktatástól. Természetesen hatékonyabb lenne az oktatás, ha a kérdéseket nemcsak így leegyszerűsítve, hanem összefüggéseiben, komplexitásában tudnánk tárgyalni. Ennek azonban többek között éppen ilyen formai, szórendi akadályai vannak.

Foglaljuk össze az eddigieket.

A „Bevezetés az operációkutatásba" című tárgyra szükség van, a kollokviumra nemkülönben. Abban viszont mindenki egyetért, hogy öt-hat gyakorlat alatt nemigen lehet megnyugtatóan felkészülni egy írásbeli kollokviumra. A kiút tehát — látszólag — tényleg csak az óraszámok növelésében adódik.

A következő kérdést már dr. Gondi József elvtársnak, oktatási rektorhelyettesnek tettem fel, várható-e változás ezen a téren.

— Az összóraszámot növelni nem kívánjuk, a lehetséges megoldást valahol ezen kívül kell keresni. Először talán azt kell majd megvizsgálni, hogy mit lehet tenni az adott számú gyakorlatok jobb kihasználása érdekében.

(Az ünnepek ilyen szerencsétlen alakulását ezért nem szabad tipikus esetként kezelni.) Meg kell nézni, hogy esetleg a zárthelyik súlya mennyiben csökkenthető — ezzel is időt nyerhetünk. Vagy mennyiben alkalmasak a jegyzetek, a tananyag figyelemmel kísérésére, stb. Ha így semmiképpen sem adódik megoldás, akkor felmerülhet az újabb matematikaórák bevezetése, de ez úgy, hogy megvizsgálnánk ezzel egyidejűleg, melyik tárgy óraszáma csökkenthető? Van-e ilyen, s ha igen, melyik forma a legszerencsésebb? Ebben egyébként a hallgatók, a KISZ komoly segítséget nyújthat: az érdekképviselet egyik fontos feladata lehetne ilyen kérdésben javaslatot kidolgozni, természetesen lehetőleg koordinálva az érintett tanszékkel is.

A végső megoldás persze — de ez csak akkor, ha ezzel nem emelkedik a heti órák száma harminc fölé — plusz órák bevezetése.

Mindenesetre a kérdés jogos, csak nagyon összetett, sokakat érintő probléma (az óraszámok változtatása általában feszültséget okoz a tanszékek között), így a megoldás is nagyobb körültekintést igényel.

★

Úgy tűnik tehát, hogy előbb-utóbb minden rendeződni fog és a következő generáció már szerencsésebb körülmények között készülhet a vizsgára. Tekinthetjük ezt akár happy and-nek is. Engem azonban nem hagy nyugodni egy gondolat: a matematika tanszék már elég régen sürgeti a plusz két óra és a kollokvium lehetőségének megkapását. A kettő *együtt* nem ment, így most végülis bevezették *csak* a kollokvium-kötelezettséget, számítva arra, hogy az azt követő oktatási nehézségek hallgatói elégedetlenség előbb-utóbb szükségszerűen maga után vonja az óraszám emelését is. S mivel valószínűleg tényleg így lesz, a jövőre nézve (kedves elsősök), borúlátásra nincs ok. Csak éppen a jelenlegi II. évfolyamot szorongatják meg kissé az események, dehát ennyi áldozatot a jövő generáció igazán megérdemel...

Vagy mégsem?!

Fóris György

KÍNOS...

Nehéz olyasvalamiről cikket írni, amely tulajdonképpen meg sem történt. Mégis megpróbálom, mert már gyakorlatom van reménytelen dolgok megvalósításának megkísérlésével.

Igen, az erdei kocogóversenyről van szó, amelyet az elmúlt hónap utolsó verőfényes szombatján rendezett az egyetem Tájfutó Szakosztálya és amely már halva született ötlet volt sokak szerint, és nekik lett igazuk.

Jóval a verseny előtt óriási propagandahadjárat folyt. Plakát- és újságcikk készült, sőt beszéltünk az első évfolyamból hét csoport felelősével is. (Itt jegyezném meg rögtön, hogy az első évfolyamnak egyetlen indulója volt a kocogó napon.)

Harmincöt névszerinti nevezés érkezett a testnevelés tanszékre. A nevezők közül ketten jöttek el. Eljött a „nagy nap", amelyre komoly idő- és munkabefektetéssel készültünk. Külön buszt, üdítőitalt, öltözködési lehetőséget biztosítottunk, és még az időjárás is nekünk dolgozott.

És most tessék idefigyelni: az egyetem több mint kétezer hallgatójából tizenöt (!) jelent meg a verseny helyszínén. Akik eljöttek, végigfutották a távot — amely lányoknak három, fiúknak hat kilométer volt sík terepen. Túlélték, sőt, mint utána elmondták, jól érezték magukat.

Ki volt a hibás abban, hogy ez a kocogó verseny — amely úgy gondoltuk hagyománnyá válhat az egyetemen — ilyen kudarccal végződött? Nem az én dolgom, hogy eldöntsem. Egy biztos, és ezt teljes felelősséggel állítom: mi anyagi és erkölcsi támogatást kértünk a KISZ-től, egyiket sem kaptuk meg. Tömegsportról nemcsak beszélni kell, hanem tenni is kell az érdekében.

Amíg a hallgatók sportolási igénye csak addig terjed, hogy alkalomszerűen a foci égisze alatt szétrúgják a tornatermeket, addig még bőven van tennivaló a tömegsport megvalósításának érdekében. Abban is biztos vagyok, hogy nemcsak a létesítmények hiánya okozza a testmozgás iránti közönyt, hiszen nem egyszer üres a Kinizsi tornaterme, s eszébe sem jut senkinek igénybe venni.

Köszönjük a testnevelési tanszék anyagi és erkölcsi támogatását és köszönjük annak a tizenöt indulónak a részvételét, akik miatt mégsem éreztük befektetett munkánkat teljesen elveszettnek.

Petrich Ákos

dezvény van, de mégiscsak kívül vagyok a közösségen. Az más kérdés, hogy ebben az állapotomban — sajnos még ma is — nagyobb hatást tudok kifejteni, mintha KISZ-tag vagyok.

— Miért?

— Mert a nem KISZ-tagra odafigyelnek. Roppant kínos például, ha van egy társadalmi munka, amire a KISZ-tagok egy része nem megy el, és én például ott vagyok. Sőt, nemcsak ott vagyok, hanem — mert gyermekkoromban is gyakran végeztem fizikai munkát, és mert szeretem csinálni — még jól is dolgozom. Ha KISZ-tag vagyok, legfeljebb azt mondják: „jól van öreg, megint taposod a biciklit". De így? Hát ez is egy ok azzal együtt, hogy KISZ-en belül vannak olyan emberek, akikkel nem szívesen vállalnék közösséget az igénytelenségük miatt.

— Tehát a katonaságnál kiléptél a KISZ-ből és azóta is KISZ-en kívüli vagy. Hogyan alakul az életed a továbbiakban? Hogy sikerült kilábalni abból a válságból, ami ott ért?

— A katonaság után azt mondtam magamnak, jól van öreg, visszajössz az egyetemre és új életet kezdel. Egy félévet végeztem itt 4,1 átlaggal, és ekkor, sokak számára érthetetlen módon — ma sem értik sokan — itt hagytam az egyetemet. Évhalasztást kértem. Azért tettem ezt, mert láttam, hogy nem tudok kiszakadni a régi gondolkodásmódomból és úgy éreztem, hogy két-három éven belül erkölcsileg biztos, de lehet, hogy büntetőjogilag is elzüllök, ha nem szakadok ki ebből a gondolatkörből. Úgy éreztem, ez az utolsó lehetőség. Vidékre mentem, s különböző helyeken (építőipar, erdészet, bánya, később itt Pesten színház) fizikai munkát végeztem.

A munka mellett azokat a világnézeti filozófiai kérdéseket próbáltam tisztázni, amelyek zavarosak voltak számomra. Sok minden foglalkoztatott ez idő alatt, hogy mi az életem célja, hogy mit tartok fontosnak, hogy milyen értékrendem van, mire törekszem, mikor vagyok boldog stb. Tudod, az emberben akaratlanul is volt egy kis értelmiségi gőg, attól függetlenül, hogy állami gondozott, csóró srác voltam, és még a fiatalság is rátetézett erre. A nyolc-tízórás nehéz fizikai munka alaposan helyére tette ezeket a dolgokat. A munka után ültem neki filozófiát tanulni, főleg bizonyos problémákra koncentráltan. Ennek a gondolkodásnak az eredményeként fogalmaztam meg azt az alapelvet, hogy egy önmagát értelmesnek tekintő ember önként soha nem mondhat le a saját körülményei között a teljesség nyújtásának, vagy igénylésének lehetőségeiről. Ebből az következik, hogy az élet minden területén teljességre kell törekedni. Ezért nekem természetes, hogy saját lehetőségeimhez képest minden területen, de főleg a munka területén — ismétlem a saját lehetőségeimhez képest — tökéleteset kell nyújtani. Ebből következik az például, hogy a TDK-ban dolgozom, ebből következik a közösségi munkám, és ebből következik az is, hogy az élvezetekről sem akarok lemondani. Hiszek abban, hogy az egész elmélet nem igaz, ha csak egy vagy két területen igaz. Ha fizikai, idegi képességeim maximumáig megyek el tehát, és akkor érzem jól magam. Még egy nagyon fontos dolog következik ebből az életelvemből. Az, hogy mivel a saját lehetőségeimhez képest törekszem a maximumra, mindig elsősorban önmagamnak vagyok versenytársa, és ezért nem keserít el, ha nálam tehetségesebbet látok. Nem vagyok zseni, sőt pótolhatatlan sem vagyok —, roppant kínos felismerés ez, amikor az ember úgy tizenhat évesen rájön. De ma már el tudom helyezni magam, néha akaratlanul és kimondhatatlanul is érzek magam ellen egy olyan vádat, hogy persze, azért hajtasz, mert karriert akarsz, pénzt, meg ezt, meg azt. Nem. Ha az embernek már voltak sikerei —, és nekem voltak — nem olyan nagy vonzerő ez. A pénz, jólét? Én valamikor az intézetben tizenhatod magammal éltem egy szobában. Ahhoz képest olyan óriási minőségi változás — és ezért hálás is vagyok — az, hogy most magamra csukhatom az ajtót, hogy ehhez képest egy második, vagy harmadik szoba, már csak mennyiségi változást jelenthet. Azért „hajtok", mert teljességre törekszem.

— Kik voltak rád hatással?

— Nehéz kérdés. Mint minden egyetemista, én is sokat olvasok. Ha a cselekményre nem is emlékszem mindig, azt pontosan tudom, hogy melyik könyv miben adott nekem, melyik volt az a gondolat, ami megragadott. A legnagyobb hatással Sarkadi Imre volt rám. Egy időben olyannyira, hogy még a negatív hősei is elfogadtam. Ma már kritikával olvasom. Hatással volt rám a pénzügy tanszék néhány oktatója és sok ember. A legnagyobb hatással a nők voltak rám. Nélkülük nem lennék az, aki vagyok. Talán azért van ez, mert a férfiakban kicsit mindig vetélytársat láttam, és igazi szeretet, csak érted való törődést a nőktől kaptam. Ezért nagyon hálás is vagyok nekik. Ezt nem hiszik el, ha az ember otthagyja őket — pedig így van.

— Végzős vagy. Mik a terveid?

— Pénzügypolitikával szeretnék foglalkozni, több helyet végigjártam, ahol úgy gondoltam, elkezdhetném (egyelőre tanulni szerenék olyan emberek mellett, akiktől sokat lehet tanulni), de eddig még nem találtam meg a nekem való állást. Van nagyon jó lehetőségem, csak nem az, amit szeretnék. De nem keseredek el, ha nem sikerül az elképzeléseimnek megfelelőt találni, mert olyan vagyok, hogy dühöngök egy hónapig, aztán megtalálom a munka örömét más területen is.

Nagy Katalin

Fotó: Fáth Péter

Egy értékelés anatómiája

Az elmúlt héten fejeződtek be a KISZ-alapszervezetekben az értékelő és vezetőségválasztó taggyűlések. A vállalások értékelése nagy felelősséget követel meg a csoportoktól, s az egyes alapszervezetek — a közösségalakítás más-más szintjén állva — nem mindig tudták azonos mérce alapján megítélni tagjaik munkáját. Ez a probléma nem idén jelentkezett először, hiszen mióta bevezették a vállalási rendszert, volt, hogy egy alapszervezetben olyan valakinek nem újították meg a KISZ-tagságát, aki egy másik csoportban „bőven bent maradhatott volna" és megfordítva: máshol a mércét olyannyira alacsonyra állították, hogy hamar sikerült „túlesniük" az egészen, az értékelő taggyűlést „letudták".

A negyedéves népgazd. terv gazdaságpolitikai csoportból egy ember *nem kapott új tagkönyvet a következő mozgalmi évre: Erdei Péter,* aki három éve tagja az általános kari KISZ-vezetőségnek, jelenleg a kar politikai képzési felelőse. Beszélgetésünk talán szolgál néhány tanulsággal.

— *A KISZ-gyűlés előtt számítottál arra, hogy csoportod nem szavazza meg a KISZ-tagságodat?*

— *Semmiképpen nem számítottam erre.* A taggyűlés különben sem volt előkészítve, a vezetőség az utolsó nap délutánján kezdett el gondolkodni az egész alapszervezet munkájáról,

— *Hogyan alakult így a csoport véleménye?*

— Kétségtelen, hogy *szimpátia, pontosabban antipátia is szerepet játszik ebben.* Végső soron én azt hiszem, hogy *az előkészítés hiánya volt a fő ok.* A csoport véleménye egy spontán reakció volt sok mindennel egyet nem értés kifejezésére. *A mi csoportunk különös szemüvegen át látja a kari vezetőség munkáját, értelmetlen és a tömegektől teljesen elszakadt dolognak fogják fel. Természetes, hogy aki itt tevékenykedik, annak a munkája sem értelmes dolog. Az én személyem egyfelől ebben is érintve volt,* és előjöttek olyan dolgok is, amelyek még ősszel történtek és az év folyamán megfelelő értékeléssel le is zárultak. Biztosan tudsz róla, az első évfolyam vezetőségének megválasztása körüli vitákra gondolok. A csoportban ez már úgy jött elő, hogy *én antidemokratikusan jártam el. Merem mondani, hogy hangulatteremtésről volt szó, ürügyet kerestek, hogy olyan légkör alakuljon ki, hogy végül is a szavazás úgy végződjön, ahogy végződött.*

— *Az egyéni vállalásodat a csoport elfogadta?*

— *Szóba sem került* az egyéni vállalásom.

— *Mi volt a vállalásod?*

— *Már nem emlékszem minden egyes pontjára,* úgy értem, nem tudom elhatárolni, mi az ami benne volt a vállalásban, és mi az amit pluszként rádolgoztam. *Egy konkrét dolog volt, ami nem sikerült és ez sem rajtam múlott. Az MSZMP politikájáról szerettem volna ismertetést tartani a csoportban. Az alapszervezetben ketten vagyunk párttagok és saját bőrünkön is éreztük a párttal való szembehelyezkedést. Ezt néhány hibából való általánosítás alapján teszik meg a csoport tagjai, ahelyett, hogy a jó alaptendenciát néznék.* Ezt nagyon fontos dolognak tartom egy olyan csoportban, ahol a gazdaságpolitikai kérdésekkel kapcsolatban gyakran erős kritikával élnek. Rengeteg nyitott és kritizálható kérdés van a gazdaság területén is, *de a csoport hozzállásán én szerettem volna változtatni. Beszélgetéseken, vitákban erről volt is szó, de az eredeti tervből — tehát hogy a csoport előtt beszéljek velük, amikor mindenki ott van — ebből nem lett sok.*

Szakmai munkaként részt veszek egy csoport tevékenységében, amelyik *az Alumínium Tröszt számára készít távlati tervet.* Azt hiszem, hogy nincs benne a vállalásban, de *a studiumban is dolgozom,* amiről meg is érkezett az alapszervezethez az értékelés, ezt sem vették figyelembe. Ez nemcsak nálam volt így, de az egész értékelés során, *szó sem esett az egyéni vállalásokról.*

— *Hogy lehet, hogy egy értékelő taggyűlésen az egyéni vállalások szóba sem kerültek?*

— Erre a kérdésre *én sem tudok válaszolni.* Mielőtt elkezdődött az értékelés, *elmarasztaltam a vezetőséget, hogy nem készítették elő kellően a taggyűlést. Ők arra hivatkoztak, hogy későn tudták meg,* hogy ezt meg kell csinálni ami *nem volt igaz,* és erre nem is lehetett hivatkozni. *Az igazi ok az, hogy a mi csoportunk KISZ-élete a fogalom szintjén élő jelenség, ösztöndíjat elosztani szoktunk összeülni és értékelő taggyűlésre.* Ebből kilógni nagyon nehéz, akár negatív, akár pozitív irányban. *a csoporton belül én sem csináltam semmit, de mások sem. Ha a vállalásokat is figyelembe vették volna, nem születik ilyen eredmény.*

★

Az értékelő taggyűlésről sajnos nem készült jegyzőkönyv, így Költő Magdinak az általános kari vezetőség titkárának utólag mondta el az alapszervezet vezetősége (szervező- és agitációs propaganda titkára) az elhangzott érveket, amelyek alapján a döntés született. Ebből a beszámolóból a következő kép tárult elénk:

Péter az általános kar első évfolyam felelőse, majd később politikai képzési felelős volt. *Úgy hallották, hogy az előző funkciójában nem jól végezte a munkáját,* az utóbbiban pedig nem tudják, hogy mit csinált.

Tavaly Pétert a csoport nem jelölte küldöttnek, mert úgy érezték, nem jól képviselné a véleményüket. Ennek ellenére a küldöttértekezlet kari vezetőségi tagnak választotta a csoport nyilvánvaló ellenzése dacára.

Mint kari vezetőségi tag többet segíthetett volna az alapszervezeti munkában. Igaz, voltak megjegyzései, ötletei, segítőszándékú bírálatai, és a konkrét akciókban is mindig részt vett. Azonban, amikor a kari vezetőség az alapszervezeti vezetőséget beszámoltatta az akcióprogramról, Péter és a csoport másik kari vezetőségi tagja is olyan túlzott követelményeket állított eléjük, amit sokkal helyesebb lett volna az alapszervezetben elmondani.

Végül kifogásként merült fel az is, hogy a gazdaságpolitikai szeminárium igen éles vitáiban csak nagyon ritkán vett részt, és szakmai önképzésben egyébként is hiányosságok tapasztalhatók.

A taggyűlésen elhangzott érvek közül a vezetőség ezeket gyűjtötte össze, mint a legjelentősebbeket, s a leginkább helytállóakat. Persze megpróbáltunk az alapszervezet néhány tagjával is beszélgetni, *Sajnos ez csak részben sikerült, néhány csoporttárssal beszélgettünk,* de a nemmel szavazók mindegyikénél az volt a kiindulópont, vagy a befejezés, hogy *a véleményüket az újságban nem írhatjuk le.*

Ezek után kénytelenek voltunk — az esetleges egyoldalúság veszélyét is vállalva — az alapszervezeti vezetőség által elmondottakból Erdei Péter és Sipos Péter(a csoport másik kari vezetőségi tagja) által elmondottakból, és a csoportot jól ismerő, de más alapszervezetbe tartozó diákok véleménye alapján levonni néhány következtetést:

Megengedhetetlen felelőtlenségre vall a taggyűlés teljes előkészítetlensége. Ha máshonnan nem, a különböző vezetőképzéseken elhangzottakból feltétlen értesülhetett volna az alapszervezeti vezetőség az értékelő taggyűlések határidejéről, már jóval március 20-a előtt. Nem igaz az sem, hogy nem kell előkészíteni egy ilyen taggyűlést, mondván, hogy úgyis ismerik egymás tevékenységét. Péter esetében is világosan kiderült ez. *Sem a vezetőség, sem az alapszervezet más tagja nem vette magának a fáradságot, hogy a kari vezetőségtől kérjen véleményt Péter munkájáról.* Persze Péter és a csoport kari vezetőségi tagja a taggyűlésen beszélt erről a tevékenységről, néhány nagyon konkrét eredményt is felsoroltak: az igen jól sikerült elsős előkészítő tábor egyik főszervezője volt, rengeteget dolgozott az általános kari téli politikai-ideológiai tábor sikeréért, a mostani általános kari politikai tábor megrendezéséért is nagyon sokat tett. Mindez az alapszervezet tagjait nem győzte meg. Szerintük Péter vezetési módszerei, sőt tartalmilag is hibás munkája semmissé teszi ezeket az eredményeket.

Nem értjük, hogy miért Erdei Péter nyakába varrták azt a tényt, hogy tavaly a küldöttértekezlet a kari vezetőség tagjává választotta őt. Különösen olyan körülmények között, hogy az *alapszervezet küldöttei ellenvéleményüket sem ebben, sem más kérdésben nem fejtették ki.*

Feltétlenül *hiba volt Péter részéről az, hogy az alapszervezetében nem fejtett ki megfelelő tevékenységet. Erre nem lehet mentség néhány próbálkozásának kudarca, a csoportja részéről tapasztalt nyilvánvaló ellenállás sem.* De arra fel kell hívni a figyelmet, hogy itt arról van szó, hogy *önmagához képest* a tőle elvárt szinthez képest nem fejtett ki megfelelő tevékenységet, nem pedig abszolút értelemben. Sőt, még *alapszervezetében is többet tett* jónéhány olyan embernél, akik Péter tagsági viszonya meghosszabbításakor nemmel szavaztak, akiknél ugyanakkor még csak fel sem merült a felfüggesztés kérdése!

És végül az utolsó érv, amelynek a maga helyén feltétlenül megvan a létjogosultsága: Péternek a szakmai felkészültségén és a szemináriumi aktivitásán feltétlenül javítania kell.

Félreértés ne essék! *Nem azt akarjuk bizonyítani, hogy Pétert minden vele szemben elhangzott bírálat alól fel kell és fel lehet menteni. De azt igen, hogy ezek alapján senkit nem lehet kizárni a KISZ-ből!* Az előbb elmondottakból is az következik, hogy Péter elkövetett, vagy elkövethetett hibákat munkája során (ha közel sem annyit és olyan nagyságut, mint amit az alapszervezet felrótt neki), de rengeteget dolgozott is, szándéka és céljai alapján nem hibázott. Ha az alapszervezet nemcsak „úgy hallottuk" alapon, hanem alaposan megvizsgálva, meggyőződik arról, hogy Péter nem jól látta el funkcióját, kezdeményezheti a kari vezetőségből való visszahívását. Ehelyett az történt, hogy *egy sokat dolgozó, a KISZ irányvonalát elfogadó ember tagságát felfüggesztették egy alacsony mozgalmi munkát végző alapszervezetben, ahol nem egy KISZ-tag valóban nem felel meg a KISZ-tagokkal szembeni minimális elvárásnak.*

Az ügy még nincs lezárva. Az elkövetett formai és főleg tartalmi hibák miatt április 19-én az alapszervezet újra tárgyalja Péter ügyét. De a folytatás már új lapra tartozik, s ami eddig megtörtént, olyan általánosabb problémákat, tanulságokat is felvet, amelyeket a későbbi események sem módosíthatnak. Ezért volt érdemes ezt a cikket már most megírni: hogyan jutott el Péter és az alapszervezet kapcsolata idáig, tiltakozás volt-e ez a lépés az alapszervezet részéről, s ha igen, milyen alapállásból, mi ellen léptek fel?

Földes — Sághy

Értékelés és választás — kérdőjelekkel

Március harmincadikán tartotta értékelő és vezetőségválasztó taggyűlését *az oktatói KISZ-szervezet.* S bár a meghívón délután 3 óra szerepelt, a taggyűlés csak négy óra előtt néhány perccel kezdődhetett, mert ezen a délutánon az általános karon összoktatói értekezlet és rendkívül párttaggyűlés is volt, melyek a fiatal oktatók közül is sokakat érintettek.

Első napirendi pontként *a három kar alapszervezetének titkárai számoltak be* az elmúlt évben végzett munkáról. E lap hasábjain többször is szóvátettük a beszámolók terjedelmességét — nos, ez alkalommal igazán nem panaszkodhattunk, hiszen *a három KISZ-titkár összesen tizenkét percig beszélt az érdeklődés kereszttüzével nehezen jellemezhető körülmények között.* A beszámolók tárgyszerűen és önkritikusan szóltak a végzett munkáról, amit a következő két idézet is bizonyít: *„Az a baj, hogy a tagság egy része nem volt aktív, a másik része pedig passzív volt." „Jó kezdeményezésnek tekinthetjük a házi telefonkönyv összeállítására tett kísérletet."*

A beszámolókat a tagság elfogadta, a csúcsvezetőség véleményét *Csányi Klára foglalta össze.* A végzett munkáról elmondta, hogy *míg tagságunk jó része elismerten kiemelkedő szakmai és társadalmi munkát végez az alapszervezeten kívül, maga az alapszervezet messze elmarad ettől a színvonaltól.*

Ezután *az új csúcsvezetőség megválasztása következett.* A jelölőbizottság *titkárnak Mohai Györgyöt, titkárhelyettesnek Madarász Gabriellát javasolta.* S míg a jelöltek eddigi mozgalmi tevékenységét ismertették, *alig volt zavaró, hogy néhányan dolgozatot javítottak, mások pedig rég nem látott, egykori évfolyamtársaikkal idézték régmúlt szép idők emlékeit. Többen nem ismerték a jelölteket* (a beszámolókban is szerepelt, hogy a fiatal oktatók nem ismerik egymást eléggé, nem sikerült közösséget kialakítani. S *miközben Mohai György jellemzését olvasták fel, elhangzott a „melyik az?" közbeszólás.* Ennek jelentőségét talán úgy tudnánk kellőképpen érzékeltetni, ha megjegyezzük, hogy *ezt megelőzően Mohai György egy éven át az általános kari alapszervezet KISZ-titkára volt,* a közbeszóló pedig szintén az általános karhoz tartozó tanszéken dolgozik... *Az ezt követő titkos szavazás komolyságát jellemzi, hogy Madarász Gabit egy cédulán Csabinak, egy másikon pedig Gábornak nevezték,* ami nem a szavazók szavazásban való gyakorlatlanságáról árulkodik...

Végülis elegendő érvényes szavazat gyűlt össze ahhoz, hogy megszülethessen a végeredmény: *az oktatói KISZ csúcstitkára Mohai György, a gazdaságpolitikai kutatócsoport munkatársa, titkárhelyettes pedig Madarász Gabriella, a politikai gazdaságtan tanszék oktatója lett.*

Ezt követően — most már karonként külön — az egyéni vállalások értékelésére és a kari vezetőségek megválasztására került sor. *Az általános kari alapszervezet titkára Tarján Dániel lett, a vezetőség tagjai: Elek Sándor, Hideg Éva, Koppányi Mihály és Turján Sándor. A kereskedelmi karon titkárnak Kaponyi Erzsébetet, titkárhelyettesnek Papp Nándort választották, a vezetőség többi tagja: Halmai Gábor, Gyenes Márta és Kertész Katalin. Az ipari karon titkár: Papp Ilona, titkárhelyettes Káposzta Sándor, sportfelelős: Bisztriczky József.*

Szokványos és egyáltalán nem ideillő dolog lenne azt írni, hogy gratulálunk a megválasztott tisztségviselőknek, hiszen mint az eddigiekből is kiderült: *nincsenek irigylésre méltó helyzetben.*

F. P.

A tízezer mérföldes út is az első lépéssel kezdődik

Az egyetemi KISZ-bizottság állásfoglalása szerint az I. évfolyamon *nem szükséges új vezetőséget választani,* hiszen ők már csak ebben az évben maradnak együtt. *Mégis hat alapszervezetben új vezetőségek alakultak. Volt ahol visszahívták az eddigi tisztségviselőket, máshol önként mondtak le választott funkciójukról.*

A hat alapszervezet, *majdnem harmada az összes elsős csoportnak.* Vajon *indokolt-e, hogy ilyen sok helyen változnak a vezetők?* A félév során tapasztalt, *„langyos" KISZ-életet elégelték-e meg a tagok, s élve jogaikkal, visszahívták, vagy lemondásra kényszerítették rosszul dolgozó vezetőiket?* Bizonyára, ez mindenhol belejátszott a döntésekbe. *De két alapszervezetnél egyéb dolgok is történtek.*

★

Folyik az értékelés. Néhány óvatos, egy-két hiányosságot érintő hozzászólás hangzik el. A vezetőségről van szó. Lagymatag, jószándékú kritikát nélkülöző, vitának aligha nevezhető valami után teszi fel a „vitavezető" a szokásos kérdést: *„meghosszabbítja-e az alapszervezet a vezetőség mandátumát?"*

Az ember elernyed, kényelembe helyezi magát. Szokványos KISZ-gyűlés. A tagok egyhangúan megszavazzák, ahogy ez már ilyenkor lenni szokott. Lényegi probléma nem volt, a hallottak alapján a vezetőség alkalmas.

Vagy mégsem?

Úgy látszik mégsem.

A szavazás eredményeként az agit.-prop.-titkárt és a szervező titkárt visszahívják. Egyiküknél *meg kell ismételni a szavazást, mert az alapszervezet fele tartózkodik.*

Bármennyire is érthető és elfogadható, hogy mindenkinek szuverén joga a szavazástól való tartózkodás, *mit fejez ez ki* ebben az esetben? *Határozatlanságot? Nem valószínű.* Hiszen ennyi idő után mindenkinek el kell döntenie, jól végezte-e valaki a munkáját, vagy sem. Úgy tűnik, ebben az esetben döntöttek, csak *nem merték vállalni a „nem"-et.*

Mert a tartózkodás most ezt jelentette. *Nehéz elhinni, hogy az utóbbi napokban, vagy éppen az értékelő taggyűlésen jöttek rá, hogy vezetőik, megítélésük szerint rosszul végzik munkájukat. Pedig ezt kell feltételeznünk, hiszen az év során sem a vezetőség tagjainak, sem az instruktoroknak, sem az évfolyamvezetőségnek nem szóltak erről.* Márpedig ez nemcsak joguk, hanem kötelességük is lett volna.

De vajon csak ők tartózkodtak-e, most is és egész évben a véleménynyilvánítástól? Nem. *Sajnos, nagyon sokan vannak az évfolyamon, és az egyetemen is olyanok, akik véleményüket, észrevételeiket legfeljebb, ha szűkkörű beszélgetéseken mondják el, és szívesebben választják a „pálya széléről való bekiabálás" hálás, de cseppet sem hasznos magatartásformáját.*

Vajon *mennyit mernek majd magukra vállalni négy-öt év múlva,* amikor feladatuk, hivatásuk lesz az állásfoglalás, konzervatív véleményekkel, elvekkel való szembeszállás? *Ahhoz a viták során megszerzett gyakorlat is kell.* Hol szerzik meg mindezt? Egy biztos. Nem a két-háromfős beszélgetések során. Különösen akkor nem, ha a partnereket úgy választják ki, hogy véleménykülönbségek se legyenek. *Vitatkozni csak ellenérvekkel szemben lehet.* Ma is, holnap is, mindig. *Hogy a holnap még messze van? A tízezer mérföldes út is az első lépéssel kezdődik.*

★

Lemondott az agit.-prop. titkár. Nem nagy ügy. Csak éppen *mindenki nagyon elcsodálkozott. Munkáját jól végezte,* az alapszervezet elégedett volt vele. Tanulmányi problémái nem voltak, magánélete rendezett. *A taggyűlés előtt senki sem gondolta volna. Ő sem. Hát akkor mi történt?*

Folyik az értékelés. A vezetőség javasolja, hogy az egyik KISZ-tagnak ne adjanak tagkönyvet. Az alapszervezet két részre szakad. A kisebbség egyetért a javaslattal, hiszen amellett, hogy akiről szó van, csak mutatóba járt KISZ-gyűlésre, már máskor kifejtette: *a KISZ-tagság nála az előnyöknél befejeződik. A többség* talán találva érezve magát — *kiáll mellette. A vezetőséget vádolják, amiért nem biztosít számára munkát,* és arra hivatkoznak, hogy *élsportolóról van szó. Az érintett is közbeszól.* Kapkod fűhöz, fához, *mindenkit hibáztat,* a legfelsőbb vezetéstől, az alapszervezet titkáráig. Számára *a sport mindenre mentség.* Valaki megkérdezi: *miért akarsz KISZ-tag maradni? A válasz: aki nem KISZ-tag, az el van vágva.*

Hiába hangzott el a szavazás előtt, hogy aki mellette szavaz, azonosságot vállal vele, *tagságát meghosszabbították.* Igaz, néhányan kellő „körültekintés" után szavaztak, és ő maga is felemelte a kezét, de a választás eredményét ez nem befolyásolta.

A „humánum" döntött. Hányszor hallani ezt jellemzéseknél, értékeléseknél. De vajon humánus-e ezzel a *mi* KISZ-ünk minőségét rontani? Ezzel a fajta álhumanizmussal senkinek nem segítenek, *legfeljebb saját munkájukat becsülik alá.*

Félreértés ne essék. Nem az a cél, hogy *a KISZ* a legjobbak élcsapata legyen. *Legyen továbbra is tömegszervezet,* de olyan amely *minőségi munkát végez.* Olyan KISZ-tagokra van szükség, akik látják a célt, és hajlandók is tenni érte. Valóban az lenne a legjobb, ha minél többen vállalnák a közös célért való munkát. *De a KISZ nem csupán sokasodni, hanem gyarapodni is akar.*

Ezért kell magunk közül kizárni azokat, akik nem tudják, vagy nem akarják vállalni a közös munkát, csak azokra az előnyökre számítanak, amit a KISZ formálisan nyújt nekik. Hiszen nem politikai, emberi fejlődésük, hanem *érvényesülésük lehetőségét látják benne.* Az alapszervezetnek gondosan mérlegelnie kell, vajon tud-e, érdemes-e, saját fejlődésétől annyi energiát elvonnia, ami az ilyen emberek tartásához szükséges. És egyáltalán: lehetséges-e a megváltoztatásuk és nem a többiek fogják-e felvenni az ő szemléletét? Sokkal könnyebb gond nélkül, a jogokat élvezve, segítő szándék nélkül kritizálva élni, mint tettekkel segíteni egy jobb, tartalmasabb KISZ kialakítását.

Talán, akik ennél a szavazásnál felemelték a kezüket, nem gondolták mindezt át. Mint ahogy azt sem, hogy ezzel az állásfoglalással *arcul ütik azokat az embereket, akik próbálnak mozogni, tenni valamit, előbbre lépni, hitelt, tartalmat adni azoknak a szavaknak, amiket oly sokszor koptatunk a KISZ égisze alatt.*

Érthető tehát az agit.-prop titkár döntése. aki nem vállalta ezt a szemléletet, amellyel az alapszervezet a választás során azonosult. Nem megfutamodás, *elvi állásfoglalás volt,* a minimumra való törekvés, az érdekből való törekvés, *az érdekből való KISZ-tagság, a káros álhumánum ellen.*

Problémák voltak, vannak és lesznek is. Ezeket nem felülről, utasításokkal kell megoldani, hanem mindenkinek saját magában kell eldönteni. Olyan értékrendet kell kialakítani magunkban, amely bátor, politizáló véleménynyilvánítással, a hibák őszinte feltárásával segít saját magunkat és mindnyájunkat egy jó, tartalmas KISZ-élet megteremtésében.

Gyömrei Gábor

Tudunk-e újítani?

Az április a számadások ideje. Az alapszervezetekben most zajlanak az értékelő taggyűlések, a vezetőségválasztások. Ezeket a kari értekezletek követik, majd végül, összegezésként egyetemi szinten történik meg az elmúlt mozgalmi év értékelése. Szinte adódik a kérdés: mi az, amit a múlt időszakban jól csináltunk, s mi az, amit rosszul. Durvábban fogalmazva: a felvetett problémák nyernek-e megoldást, tudunk-e évről évre újítani, javítani, előrelépni?

Mindenekelőtt az egyetem egészét tekintve, hiszen ebbe illeszkednek az alapszervezetek, szakbizottságok, s ez determinálja a munka minőségét minden alsóbb szinten.

A tavalyi küldöttértekezlet óta eltelt időről Veres Pállal, az egyetem KISZ-titkárával beszélgettünk.

— A politikai képzés új rendszerétől (az alapszervezeti vitakörtől) sokat vártunk. Véleményed szerint hogyan vált be?

— Az új rendszer egyrészt jó lehetőség, másrészt kényszerhelyzet az alapszervezetek számára, amelyben lehet és kell politikai kérdésekkel gyakrabban foglalkozni. Az eddigi tapasztalatok sajnos azt mutatják, hogy sok alapszervezetnél mindez nem jutott túl a lehetőség szintjén, illetve a két év alatt alapszervezetenként és félévenként igen változó a kép. A jobb volt a munka a tavalyi év második félévében, ügyes szervezések eredményeképpen sok érdekes előadót hívtak meg. Az idén sajnos ehhez képest visszaesés tapasztalható. Az egyenetlenség egyik okát abban látom, hogy a foglalkozás ilyen formában sokak számára a mindenáron való vitatkozás kényszere marad, másrészt megfigyelhető, hogy a konkrét lehetőségeket nem tudják mindenhol ötlettel, tartalommal megtölteni. Ehhez járult, hogy a kari vezetőségek nem tudtak kellő segítséget adni és az ellenőrzés is laza volt.

Szerintem a vitakör nem kényszer, hanem jó alkalom beszélgetni az éppen izgalmas kérdésekről, és önmagáért való jellegét azon nyomban elveszíti, ha az alapszervezetek a vita eredményéről, javaslataikról beszámolnak a témától függően a szakbizottságoknak, a KISZ-vezetőknek vagy a pártszervezetnek.

— Az alapszervezeti politikai munka viszonylagos visszaesése egybeesik a klub politikai életének soha nem látott élénkségével. Felvetődik a kérdés, vajon valóban az alapszervezeti vitakör-e a legjobb forma a politikai oktatás megvalósításához?

— Szerintem is van összefüggés a Polvax fellendülése és az alapszervezeti munka visszaesése között, és ez sajnos az átlagos politikai vitakészség kritikája. A Polvaxban is kevesen jutnak el kérdezésig, a többiek csak passzívan szívják magukba az ismereteket. Ennél többet adhat az alapszervezeti forma, ha ott megvalósul a saját vélemények cseréje. Most a Polvax magas színvonala sok embert vonz el az alapszervezeti politizálástól. A jövőben a Polvax hatásának meg kell fordulnia: az ott kapott érdekes, időszerű információk megpezsdítik majd az eddig gyengébb területeket is.

— A politikai ismeretek a műveltség fontos részét alkotják, ezekhez valamilyen formában biztos hozzájutunk, de hogyan állunk a közművelődés más területeivel?

— A csopaki táborban ismertette a közművelődési bizottság a munkatervét. A jó elképzelések, lelkes emberek adottak voltak, a jó munka nem is maradt el. A közművelődési speciálkollégium megvalósult, elsősorban a téli népművelési gyakorlatosok számára, de más jelentkezők is voltak. Célja, hogy rendszeres előkészítést kapjanak a közművelődéshez kapcsolódó szakbizottságok tagjai, az érdeklődők. Úgy néz ki, hogy szeptembertől a közművelődési speciálkollégium anyaga fakultatív tárgyként oktatásra kerül. Ez szerintem jó irányú előrelépés.

A klub és a szakbizottságok jól dolgoznak, soha nem látott létszámmal. Legnagyobb fehér folt, úgy érzem, az alapszervezeti közművelődési munka, amit nem pótolhat semmi más. Szükséges, hogy egy társaság együtt kövesse a politika, kultúra eseményeit. A művelődésre, de bármi másra is igaz, hogy három fokozatot jár be az ember: tanul, majd átadja ismereteit, végül maga is valaminek amatőr művelője lesz. Ez utóbbiban nálunk még sok a tennivaló. Kellene az utánpótlás szinte minden művészeti csoportba: nincs zenekarunk, jobb lehetne az irodalmi színpad.

— A küldöttgyűlésen Berend elvtárs arról beszélt, hogy hiányolja a pezsgést az egyetemen a tanulásban, a szakmai munkában.

— Úgy vélem, a helyzet azóta nem változott lényegesen. A tanár—diák viszony sokszor felvetődik; mindkét felet egyaránt terheli a felelősség. Nem ösztönzik eléggé a diákokat a tanulmányi versenyek feltételei sem. Az egyéni tanulmányi verseny megszűnt, a csoportos a három karon különbözőképpen valósult meg. A háromból össze kellene hozni a legjobb gondolatokat, hogy a versenyjelleg újraéledjen.

— Az Edzett Ifjúságért mozgalom kapcsán sok szó esik mostanában a sportmunkáról. Milyenek az eredmények nálunk?

— Előrelépést érzek, vannak lelkes sportfelelőseink, akik sok jó versenyt rendeznek. A korábbinál sokkal nagyobb létszámmal működik a természetjárók, a lövészek, a karatésok sportköre, többen járnak uszodába is.

A KISZ által kézben tartott tömegsport-szakosztályokat kellene létrehozni, ahol a hangsúly a tömegen és a rendszerességen lenne. Jó lehetőséget kínálnak erre a csapatsportok és azok, amelyeket az előbb említettem. Ezekben a körökben lehetőség van jó közösségek kialakítására a rendszeres mozgás öröme mellett.

Úgy érzem, hogy mindenfajta program szervezésénél abból kell kiindulni, hogy mindenkinek rengeteg dolga van, és csak akkor szakít belőle valamire, ha ott jól szervezett lehetőséget kap, hogy jól érezze magát.

Molnár Gabi

Választás előtt

(Folytatás az 1. oldalról)

berek közül válogathatunk, ezért elsősorban a hallgatói pártcsoportok, a kari KISZ-vezetőségek és az oktatói KISZ-alapszervezet tagjait vehetünk figyelembe, de tájékozódtunk az alapszervezetben is.

— Mi az alapszervezetek szerepe a jelölésben?

— Az alapszervezeti vélemény döntő szempont a jelöltek elbírálásánál, ez az egyik „minimummérce". Úgy, úgy, mint a korábbi társadalmi tevékenység a különböző testületekben.

A kari jelölőbizottságok elnökei rendszeresen beszámolnak a kari jelölőmunka állásáról. A munka nyíltsága is biztosított, ami azt jelenti, hogy minden alulról jövő információt figyelembe vettünk, a bizottság tagjai minden esetben beszéltek a jelöltekkel.

— Mi határozza meg a jelölősítések összetételét?

— A pártkongresszus határozata értelmében növelni kell a fizikai dolgozók arányát a vezetésben. Nálunk ennek úgy kell érvényesülnie, hogy a fizikai dolgozók gyermekei megfelelő arányban legyenek a KISZ vezetőtestületeiben. Azaz a választott testületeknek tükrözniük kell a választók összetételét (nemek, származás, szakok és évfolyamok megfelelő arányát). A kerületi pártbizottság külön felhívta figyelmünket az egészséges arányok betartására.

A személyek kiválasztásánál tekintetbe kell venni a vezetői stabilitást és az ésszerű kádercseréket. Alkalmasság mellett, ha vezető funkciót betöltő emberről van szó, elsőbbséget élveznek azok a testületek, ahová egyetemi szintű munkára jelölték.

— Mi dönti el az alkalmasságot?

— Alapvető, hogy a KISZ-tag megfelelően teljesítse tanulmányi kötelességeit, azaz átlagos, vagy annál jobb munkát végezzen, politikai-ideológiai elméleti ismeretek megfelelő szintjével rendelkezzen, valamint az, hogy személyes tulajdonságai mennyire teszik alkalmassá egy adott funkció ellátására (éppen milyen típusú emberre van szüksége a testületnek — egyéni színt is jelenthet). S természetesen e hármas követelményt nem elválasztva, hanem egységében kell érvényesíteni.

— Mikor tudhatunk az új KISZ-bizottságra vonatkozó személyes javaslatokról?

— A választás előtt idejében kifüggesztjük a faliújságra a jelölőbizottság javaslatát, de a küldötteknek névreszólóan is elküldjük javaslatunkat. Kari szinten a KISZ-tagok már a pol-táborokban megismerkedhetnek a jelöltekkel.

Agg Zoltán

A keszthelyi Helikon (Fotó: Petrich Ákos)

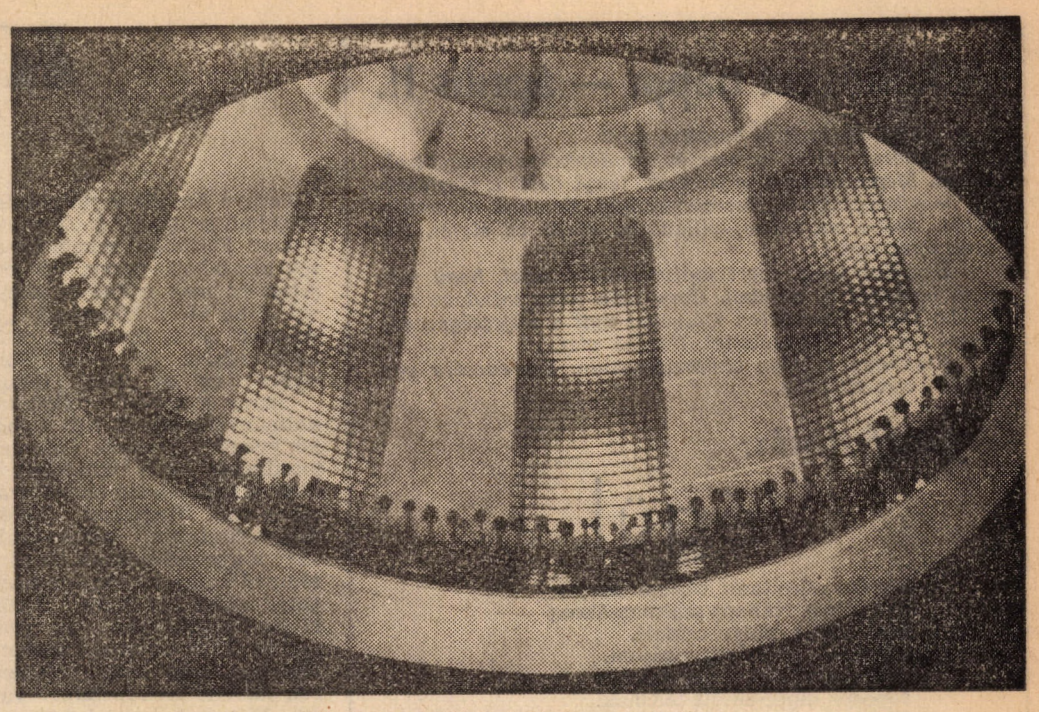

Budai vár (Akócsi Sándor felvétele)

A KISZ káderpolitikájáról

—A KÜLDÖTTGYŰLÉSEK közeledte, a küszöbönálló új vezetőségválasztások adják meg igazán aktualitását e beszélgetés témájának: a káderpolitikának. *Mit is jelent maga a fogalom, az elnevezés* általában, s külön a mi egyetemünk se konkretizálva. *Vass László, az egyetemi KISZ-bizottság agitációs propaganda felelőse válaszolt:*

— A szervezeti és politikai élet nagyon fontos eleme a káderpolitika. Arra ad választ, hogy a szervezet különböző vezető posztjain dolgozókat milyen szempontok alapján válasszuk meg, hogy milyen módon kell végezniük a vállalt feladatokat: *tehát az aktivisták és vezetők személyére vonatkozó elveket, elvárásokat tartalmazza a káderpolitika.*

A KISZ-vezetőkkel szemben *hármas követelmény-rendszert kell érvényesíteni: a politikai, erkölcsi és vezetői alkalmasság kérdését vizsgáljuk kiemelten.* Az egyetemi KISZ-en belül *főleg a vezetői alkalmasság kérdése váltott, s vált ki még ma is sok vitát.* Bizonyos feladatok bizonyos típusú vezetőt igényelnek, ez azonban *a szituációtól, időtől függően is módosul.* Volt idő, amikor az „erősebb kéz" politikáját kellett folytatni, *a mai KISZ demokratikusabb vezetést, s vezetőket igényel. Sokan összetévesztik a vezetői alkalmasságot a rutinnal:* nem hiszek a született vezetőkben, pusztán az évtizedes mozgalmi múltban. Természetesen, *a nagy gyakorlat önmagában pozitív dolog lehet, de sokszor a szerencsés körülmények összejátszása tesz vezetővé embereket.* Mi az egyetemen *a spontán kiválasztódást tudatosabbá akarjuk tenni.*

— MIT ÉRTESZ AZON, *hogy tudatosabb kiválasztás?*

— Lényege az, hogy *a KISZ vezető testületeinek arányosságát kétféle értelemben kell fenntartani: formai és tartalmi vonatkozásaiban.* Vegyük először a tartalmi oldalt, az egyértelműbbet: a vezető testületek felfogásának, gondolkodásának a tömegek véleményét kell tükröznie — ez nem jelenti azt, hogy a vezetők csak átvesznek, s továbbítanak gondolatokat, hogy nem irányítanak. Ellenkezőleg! *A hasonló gondolkodás, problémaértelmezés teszi aktívabbá a tagság, s vezetőik közti kapcsolatot, s ez teremti meg a demokratikus vezető testületeket, azt,* hogy *a KISZ-vezetők nem kívülről, hanem a többiek közül irányítanak.* Tapasztalataim szerint, *ha magára hagynánk a vezetők kiválasztódási mechanizmusát, elsősorban az úgynevezett született vezetőnek látszó emberek kerülnének az élre, és egyre feljebb.* A látszat — a nagyobb beszédkészség, határozottság, jobb, bátrabb kiállás — azonban csak a felszínen azonosíthatók a jó vezető feltétlenül megkívánt tulajdonságaival. Éppen itt sérülne meg a tartalmi arányosság: *a mélyebb, gondolkodóbb, nem annyira magabiztos emberek csak hosszú idő után tűnhetnének ki — az ő esélyeiket akarjuk segíteni, vezetővé válásukat megkönnyíteni.*

S itt jön be az arányosság drasztikusabb, formai eleme — hangsúlyozom, hogy tisztában vagyunk azzal, hogy kényszerű eszköz, de egyelőre nincs jobb. *Figyelnünk kell a nem, s főleg származás szerinti megoszlásra is: különösen fontos a nehezebb körülmények közül jövő fizikai dolgozók gyerekeinek támogatása, vezetővé nevelése.* Ez politikai kérdés. Persze, ezt a két arányosságot nem szabad teljesen mereven értelmezni, a formai arányosság hiányában is jó lehet a tartalmi oldal.

— Hogyan lehet ezt az arányosságot alapszervezeti szinten tartani? — *a „fentről" jövő belenyúlás enyhén szólva ellenérzéseket válthat ki.*

— *Amit elmondtam, az mind kari, egyetemi szintre vonatkozik. Szerencsére, alapszervezeti szinten — jórészt az egyetemi oktatásnak megfelelően — sokkal több a mozgás.* Az alapszervezeti KISZ-vezetők *könnyebben kicserélődnek,* hiszen kisebb csoportokban könnyebben figyelemmel kísérhető: ki, hogyan dolgozik, milyenek emberi tulajdonságai, hogyan illeszkedett be csoportjába, mennyit, s milyen irányba fejlődött. *Nehezebb a kari, egyetemi szintű vezetők ellenőrzése* —, aki egyszer ide bekerül, nagyon „rosszat" kell ahhoz tennie, hogy alapszervezeti szinten megindulhjon egy leváltást kezdeményező folyamat. Tehát az alapszervezetben az aktivitás biztosítása a probléma, az, hogy *az alapszervezet által kari vezetőségbe javasolt egyének munkáját végigkövessék, s ha nem váltják be az előzetes reményeket, visszahívják.*

— Ha ez a visszahívás ténylegesen funkcionálna, lehet, hogy a vezetőségek túl gyorsan változnának...

— A STABILITÁS, *folytonosság a vezetőségek esetében alapkövetelmény* — s minél felsőbb szintre kerülünk, annál inkább azzá válik. *Ezért van az, hogy a kari vezetőségek maguk próbálnak tudatosan utódokat nevelni, így vezetőségváltozáskor nincs törés, folyamatos marad a munka.* De ha ehhez nem járul megfelelő dinamizmus, akkor mindez merevvé, túl leegyszerűsítetté válik. *Sokkal nagyobb szerepet kellene vállalniuk az alapszervezeteknek a kari vezetőségek alakításában, mint ahogy ez jelenleg van.*

— *Véleményed szerint várható valamilyen észrevehető változás az alapszervezetek és a kari vezetőségek viszonyában?*

Aktívabbá válhat ez a kapcsolat?

— A KISZ szervezeti problémái nemcsak a KISZ-re jellemzőek. Általában a társadalom alakítja, formálja önmaga képére tagjait, szervezeteit. *A passzivitásnak, szervezetlenségnek is megvannak a maga társadalmi gyökerei.* Én egyébként nem tudom elfogadni azt, hogy a mai kor emberei, diákjai passzívak. Sőt! Úgy érzem, túl sok irányba érdeklődők, túl sokat vállalók, mindent tudniakarók (kivételek itt is akadnak). *A probléma az, hogy az aktivitás értelmezését nem tudtuk adaptálni a mai korra, hogy a KISZ-tagokkal szemben elvárt követeléseink nem egyeznek meg tagjaink elképzeléseivel, s hogy bár felismertük ezt a problémát, nem tudunk időben cselekedni, megfelelő kereteket biztosítani.*

— *Nem jelenthetnék a funkcionális alapszervezetek a megoldást, „orvosságot"?*

— *Ez is csak „felületi kezelés" lehetne,* a problémát magát nem oldhatná meg. *S mi még egyelőre az állami csoportokban rejlő lehetőségeket sem tudtuk megfelelően kihasználni. Ha jelenleg teret adnánk a funkcionalitásnak, külön diákszervezetet kellene létrehozni.* Bizonyos kettőződés következne be: a KISZ hagyományos feladatait mi továbbra is csak az állami csoportokban tudnánk megoldani. *Célunk az, hogy az alapszervezeteknek olyan segítséget adjunk, hogy megtalálják a profiljuknak leginkább megfelelő munkát — ez lehet az igazi közösségformáló erő.*

— Térjünk vissza a káderpolitikai elvekhez, *pontosabban a származás szerinti arányosság megköveteléséhez.* Úgy érzem, főleg *ez teszi nehézzé az arányosság biztosítását, s nem elsősorban a nemek közti arányosság fenntartása. Hogyan akarjátok vezetővé nevelni a fizikai származásúakat, amikor nagyrészük az otthoni körülmények miatt kisebb felkészültségű, ezért könnyebben elbizonytalanodó, s az új környezet miatt visszafogottabb is.* Bizonyos tudás, felkészültség feltétlenül szükséges ahhoz, hogy vezetőként funkcionálhassanak, tehát, szavuk, tekintélyük legyen a többiek előtt. *Ezt adminisztratíve nem lehet biztosítani.*

— AZOKAT A MUNKÁS-PARASZT *származásúakat próbáljuk felkutatni, akik rendelkeznek a vezetéshez szükséges szemléletmóddal, politikai látással, emberi tulajdonságaik is biztatóak — akiknél nem alapvető egyéniségváltoztatást kellene elérni, hanem mindezt tudatosítani.* Ilyenkor általában *megvan a lehetőség az „utólérési folyamat" felgyorsítására.* Éreztetni kell, hogy szükségünk van a szervezetben munkájukra, számítunk rájuk. Lényegében *arról van szó, hogy vezető értelmiséggé neveljük a munkás-paraszt származásúakat,* ami több mint a puszta „diplomás" kifejezés. Nem valamiféle munkásdemagógia ez, hanem egy valódi, a jelenlegi társadalmi körülmények által megkívánt *aktívabb „munkáspolitika".*

Az utóbbi időben egyre többet beszélünk káderpolitikánkról. Először nagy port vert fel, éles ellenérzést váltott ki bizonyos egyetemista körökben. Mindez csak arra hívta fel a figyelmünket, hogy még mindig nem eléggé ismertek elveink. *Feladatunk tehát, hogy az aktívabb együttműködés érdekében még több fórumon beszéljünk, vitatkozzunk erről a témáról,* még nyíltabban, a nyilvánosság előtt végezzük KISZ-munkánkat.

K. I.

A költészet napja — április 11.

A VERS elnémít és beszélni tanít.

Elnémít, mert egyszer és mindenkorra mindent elmond. Megmutatja a teljességet, fényt derít a részletekre, összekapcsolja az összetartozókat. Feloldja a feszültséget. Szóba, ritmusba, pillanatba sűríti az életet. Feszültséget teremt.

Beszélni tanít, mert nyilvánvalóvá teszi, hogy még nem hangzott el minden. Hogy nem lehet mindent szavakba fogni. Ismeretlen mélyeket nyit a teljességen túl. Látni késztet. Megszólaltat. Harcba visz.

Csakhogy mindez elmondhatatlan. Szerencsére van VERS, van KÖLTŐ.

József Attila:

Végül

Kazánt súroltam; vágtam sarjat;
elnyúltam rothadt szalmazsákon;
bíró elítélt, hülye csúfolt,
pincéből tódult ragyogásom.
Csókoltam lányt, aki dalolva
ropogós cipót sütött másnak.
Ruhát kaptam és könyvet adtam
a parasztnak és a munkásnak.
Egy jómódú leányt szerettem,
osztálya elragadta tőlem.
Két naponként csak egyszer ettem
és gyomorbajos lett belőlem.
Éreztem, forgó, gyulladásos
gyomor a világ is és nyálkás,
gyomorbeteg szerelmünk, elmém
s a háború csak véres hányás.
S mert savanykás csönd tölti szánkat,
szivembe rúgtam, ordítson már!
Hogyan is hagyna dolgos elmém
feledtető, de bérdaloknál.
Kínáltak pénzt nagy sok bosszúmért,
pap mondta: Fiam szállj az úrhoz!
S tudtam, ki üres kézzel tér meg,
baltát, kapát meg köveket hoz.
Villogó szívű, győzni bíró
vagyok, kinek kell legyen kedve
igazat tenni, pártot állni,
ím, e szigorú emlékekre.
De emlékhez mi közöm nékem?
Rongy ceruzámat inkább leteszem
s köszörülöm a kasza élit,
mert földünkön az idő érik,
zajtalanul és félelmesen.

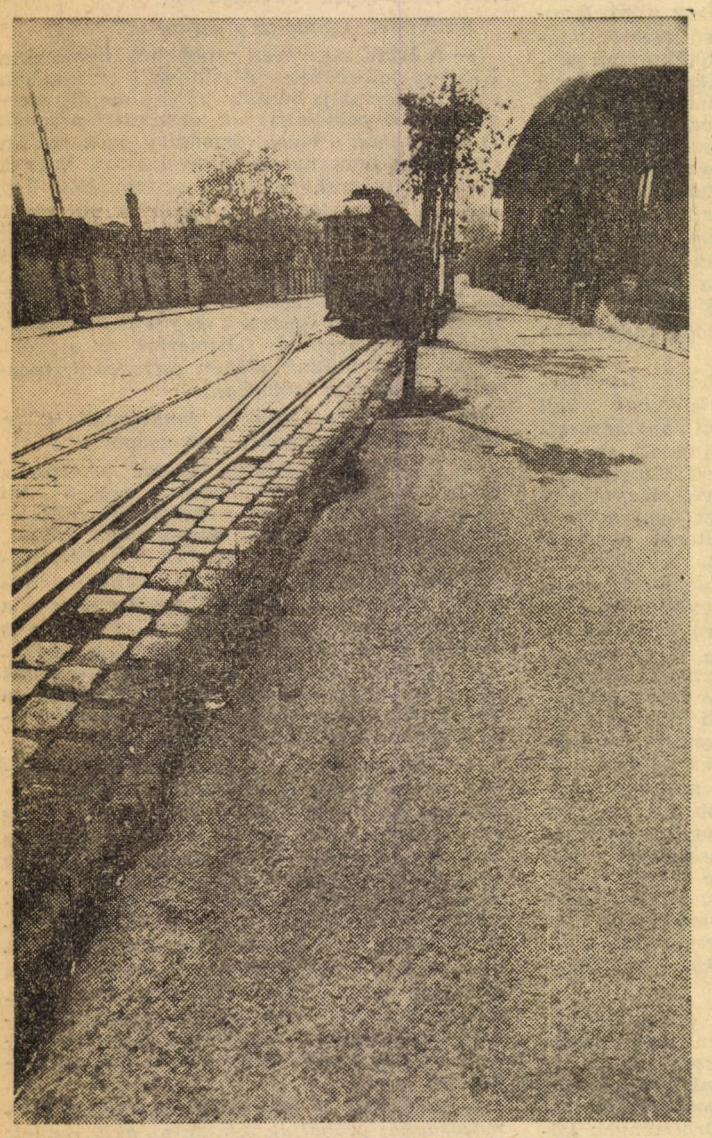

A felvételt készítette: Burger Ferenc

És lőn világosság

„...És az Úr megteremté a napot, a fényt, amely melegít és világosságot ad az ő gyermekeinek... És az ő gyermekei ujjongának (vala)..."

És az egyetem gyermekei beülnek az könyvtárba (vala), hogy szaporítsák tudásuk, s mert az égi adomány csak egy ideig elég (vala), az déli órák múltával felgyújtják az villanyokat, hogy azok, mint kis napok, továbbra fényt, és világot adjanak, segítvén az ő okosodásukat, elmélyedvén az tudós könyvekben. Felkattintják hát az lámpa kapcsolóját — s az lámpa marad továbbra is sötétségben... Kapcsolják hát a következőt, ám az is sötét marad (vala)... És kapcsolnak még sokat, de csak kevésnél gyúl világ — és a sötétben maradók száma egyre több lesz, gátolván az ő okosodásukat.

S ha ez így halad tovább a maga útjain, tán nincs is messze az az idő, amikor majd meghitt, intim félhomály borul az könyvtárteremre, ismét segítvén az fiú — és leánydiák okosodását, elmélyedvén — most már egymásban...

Fóris György

Kultúra és közélet

Beszélgetés Pernye Andrással

Pernye András zenetörténész 1928-ban született. A Zeneművészeti Főiskola zenetudományi tanszakán végzett, 1953 óta jelennek meg írásai és könyvei. Ezek közül közismert „A dzsessz" című, illetve az „Előadóművészet és zenei köznyelv" és a „Hét tanulmány a zenéről" című tanulmánykötetek. E két utóbbi könyvben olvasható minden tanulmány közös tulajdonsága, hogy a gondolkodó ember számára szól. Nincsenek külön magyarázatok a laikusoknak, vagy a gyengébbeknek. Ezzel a ténnyel kapcsolatban a beszélgetés során két dolog derült ki (és remélhetőleg az írott szöveg is bizonyítja ezeket). Egyrészt, hogy nem véletlenről, hanem koncepcióról van szó. Másrészt, hogy legyen a zene bármennyire is az áttételek művészete, ez a koncepció közvetlen közéleti jelentőséggel bír.

Következzen a bizonyíték: maga az interjú.

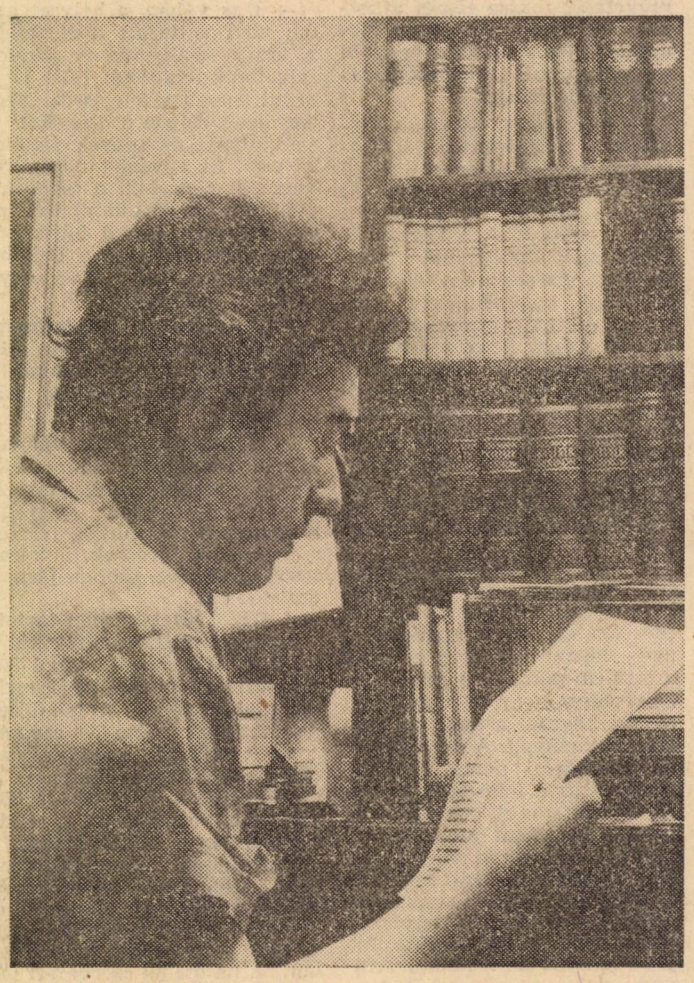

— Hogyan kapcsolódik az ön zenetörténészi munkája a közélethez?

— A közvetlen szakterületem a XVI. századi billentyűs hangszerek kutatása, azon belül is speciálisan a német tabulatura. Erről van itt a szobában vagy ötvenezer sorbarakott kártya. De ez szigorúan a szakember mivoltomhoz tartozik.

A nyilvánosság előtti szerepléseim, a tanítás, az előadások viszont valóban a közéletet jelentik nekem. Természetesen olyanformán, hogy a *közélet a legszorosabban kötődik a zenéhez, sőt általában a művészethez.* Ebben a tevékenységben a legfontosabb *alapelvem az, hogy a művészet mindenkihez elérhet.* A szociológusok, meg a rokon társadalomtudományok nagyon sokat forognak a műveltség körül. Hogy mennyire műveltek, vagy éppenséggel műveletlenek az emberek, hogy mennyit tudnak, vagy nem tudnak. De ez szerintem nem fontos, vagy nem ez a fontos. Hiszen *az emberek természettől fogva műveletlenek, és ez nem különösebb baj.* Itt felsorolhatnék egy csomó olyan, zenével foglalkozó embert, akik fantasztikusan sokat tudnak a zenéről, de a zenéhez mint művészethez, alig-alig van közük, ha egyáltalán van valamennyi. Ellenpéldaként pedig tanítómesteremet, *Szabolcsi Bencét* említhetem, nem úgy, hogy semmit nem tudott a zenéről, hanem úgy, hogy az *óriási műveltség mellett csodálatos érzéke is volt a muzsikához. Vagy mondhatom Lukács Györgyöt, akit szintén mesteremnek vallok, s aki 70 éves korában kezdett el zenével foglalkozni és néhány év alatt megalkotta a XX. század legjelentősebb zeneesztétikáját, anélkül, hogy szorosan vett szakmai dolgokról sok ismerete lett volna.* Elsősorban az ő tanításuk alapján vált számomra *vezérlő elvvé az a tétel: minden normális ember egyben posszibilis művészetélvező is, természetesen akkor, ha ő maga is akarja. Tehát a művészet közértésének nem előfeltétele a műveltség.*

— Mit jelent ez a közműve-lő, az adott esetben a zenetörténész számára?

— Az köztudott, hogy a zenének nagyon sok köze van a matematikához. Ezért lehet a célt úgy megfogalmazni, hogy a zenében kifejezett képletek absztrahált végeredményét, vagyis az érzéseket, érzelmeket kell megtalálni, kifejezetté tenni, tehát valami emóciót kell a hallgatóra sugározni, ha a zene megértéséhez vezető utat akarjuk egyengetni. Mindez azon alapulhat, amit *Lukács* az úgynevezett kettős tükrözésben ragadott meg, hogy tudniillik *a muzsika az emberi érzelmek révén már egyszer tükrözött világnak nyújtja újabb tükörképét.* Ugyancsak a zenē természetéből, az áttétel bonyolultságából következik, hogy *nagyon bele lehet bonyolódni olyan magyarázatokba, szőrözésbe, ami csak néhány száz szakembert érdekelhet, de amire például a közművelődésben az égvilágon semmi szükség nincs.* Igaz, hogy be lehet vetni hozzá egy egész tudás-konglomerátumot, amiből kiderülhet az illető szakértő saját fontossága, de az is biztos, hogy a földi halandó azt mondja: ez nekem magas, úgysem fogom megérteni soha. Hát ezt kell elsősorban elkerülni. *Egy másik veszély az, hogy már az érzéseknek, emócióknak is vannak szakkifejezéseik, amelyeket szintén lehet emóciótlanul előadni.*, S akkor megint elsikkad az, hogy a művészet nem mást tesz, mint a tudomány által differenciált világot integrálja.

— Ha jól értem, ön nagy súlyt helyez a zenében levő demokratizmusra.

— Feltétlenül, például éppen *emiatt vannak fenntartásaim Adorno zeneesztétikájával kapcsolatban.* Pontosan *a demokratikus mozzanatot hiányolom nála.* Ő elsősorban a vájtfülűek számára, és így *bizonyos arisztokratizmus álláspontjáról fogalmazta meg az elméletét.* A vájtfülűek viszont hajlamosak arra, hogy az emóciók elkopjanak, felszívódjanak. Ott ahol érzelmet kellene észrevenniük, gyakran csak a frappáns, vagy épp a *mesteri megoldást* látják, és azt konstatálják: aha, itt most milyen jól csinálta. *Nem tudnak már rácsodálkozni az érzelmekre,* s *ezek az emberek a zene számára kétségbeejtően elveszettek.* Éppen ezért *nem lehet cél, hogy mindenki nagy zenei tudással rendelkezzen.* Ehelyett *azt tartom igazán adekvát ars poeticának, ha lehet így mondanom, amit Salinger ír a Zabhegyező végén. Hogy ő ott áll a szakadék szélén, és amikor a „krapekok" veszélyesen közel kerülnek a peremhez, akkor figyelmezteti őket.* Vagyis nem tilalomfákkal és parancsolatokkal kell célt érni, hanem *egy kicsit terelgetni kell az embereket.*

— A mi társadalmunknak a demokratizmus mellett a kollektivizmus a legfontosabb értéke. Hogyan látja ez utóbbinak az érvényesülését?

— Rögtön zenére fordítva a kérdést: *a barokk művek éppen azért népszerűek, mert bennük szunnyadva kollektivitás tükröződik.* Vagy *a H-moll mise, a Máté-passio kollektivitása akkor is visszasugárzik, ha közben a társadalmi tudattartalom többszörösen megváltozott. Ugyanez a magyarázata a folklór újjáéledésének is.* A népzenében ugyanis a zene, a szöveg és a létrehozó kollektíva szétválaszthatatlan egységet alkot. Nem lehet tehát közömbös vele szemben a mai hallgató sem, bár a világ, az életforma minőségileg más, mint a keletkezés idején. *Hogy újabb példát mondjak, Bartókot említem, sőt a másik nagyhatású XX. századi zeneszerző, Sztravinszkij is a kollektivizmus elemi erejét mutatja.* És mindketten egy közösség zenei anyagára támaszkodva alkották meg a saját műveiket. *Bartók maga is azt tartotta, hogy az ő vonósnégyese nem sokban különbözik egy népdalfeldolgozástól.* Bartók nagyságát és *zsenijét még egy másik tény is fokozza, ami szintén a témánkhoz tartozik.* Ő ugyanis *egy olyan közösség muzsikájához nyúlt anyagért, amelyikről eleve tudta, hogy az a közösség neki soha nem, vagy csak nagyon hosszú idő múlva lehet közönsége.* Mégis érezte, hogy saját mondanivalója kifejezésére csak az ilyen típusú zenei köznyelv alkalmas. A kollektivizmussal összefüggő *indirekt példa az új bécsi iskola, ahová Schönberg is tartozik.* Véleményem szerint az ő zenéjük nem lesz az európai zene integráns része éppen azért, mert a kollektív töltésű zenei nyelvezet nincs meg. Vagy szemben azzal, ahogyan Bartókék gyűjtötték a népdalokat, a németek úgy csinálták, hogy a kórusokból kiírták a tenorszólamot, s az ezekből összeállított gyűjtemény lett az Altdeutsches Liederbuch, az Önémet Daloskönyv. Ebből érthető meg az is, hogy *Adorno* miért nem szeretheti sem Bartókot, sem Kodályt. Ugyanis *a kollektivizmust nem tudja megkülönböztetni a fasizmustól, így idegen marad a kollektív zenei köznyelvtől is.*

— A hatvanas évek beatzenéje és a zenét kísérő „mozgalom", ha kiteljesületlen formában is, mégis magában hordozott bizonyos kollektivitást. Tekinthető-e ön szerint a folklór feltámadása a beat pozitív utóhatásának?

— Igen, ezzel egyetértek. A beat-nek van egy konstruktív vonala. De *lévén az egész beatügy elejétől fogva tulajdonképpen a felnőtt társadalom produktuma, ezért óriási benne a manipuláció veszélye.* Hiszen az erősítőkhöz, a lemezekhez, a reklámhoz a szülők pénze kell. Egy-egy erősítő pedig néha drágább, mint egy olasz mesterhegedű. *Vagyis az az igazi veszély, hogy ez a létrehozott beat-ipar még akkor is tovább fog élni, ha már tömegigény rég nem lesz.*

— Milyen tapasztalatai vannak a fiatalokról?

— *Elsősorban pedagógiaiak, és olyanok, amelyeket előadásokon, beszélgetések során szereztem.* Bizonyára meglepően hangzik, de *a legnagyobb fájdalmam az, hogy nem tanítják meg a fiatalokat magolni.* Tudom, hogy a modern pedagógiai irányzatok mind azt hirdetik, hogy *a nem értelemszerű tanulás rombolja a lelket. Igen ám, de így nincs mit megértenie a tanulónak, mikor már tényleg meg is értene egyet-mást. Én tehát úgy gondolom, hogy vannak dolgok, például a versek, amelyeket körültekintő válogatás után, igenis be kell táplálni a gyerek fejébe, hogy később legyen mit elővennie.* Például a zeneakadémiai hallgatóim legtöbbje zenei iskolából jön, ahol az úgynevezett közismereti tárgyakból kevesebbet tanulnak. Ezáltal viszont az élményanyaguk összezsugorodik, s ez egy zenésznél különösen nagy hátrány.

Egy másik hiányosságot a latin nyelvtudás hiányában látok. Hogy szükség lenne a latinra, az én szakterületemen az a tény bizonyítja, hogy a zenetörténet legalább hatszáz évig majdnem kizárólag latin volt. *A Requiemet sem lehet igazán felfogni, ha az ember nem érti a szöveget, ami viszont latinul van.* Félreértés ne essék, nem a vallásos oktatás felélesztését kívánom. De e zenén kívül is, *a mi kultúránk azért mégis egy keresztény kultúra része és befogadásához bizonyára nagyon jó lenne a latin nyelv ismerete.*

— A beatről szóló tanulmányában azt írja, hogy az egész dologból a legfontosabb a „gyerekszoba", amelyet a felnőttek rendeznek be az ifjúság számára. Véleménye szerint milyen a mi mostani „gyerekszobánk"?

— Most megint valami furcsa dolgot mondok. Én a szociológiát, meg a pszichológiát bizonyos értelemben káros dolognak tartom. Mégpedig azért, mert hozzátartoznak a gyerekszoba berendezéséhez, és *azt képviselik, hogy a gyerekek fáradságos munkát igénylő nevelése helyett inkább vizsgáljuk és megfigyeljük őket.* Közben pedig elsikkad az a tény, hogy mindazt, amit a szociológia, meg a pszichológia megfigyel, éppen a felnőtt társadalom tette lehetővé és formálta olyanná, amilyen. *Vagyis nem veszik észre, hogy ha bajok vannak, a fiatalokkal, akkor azok hatványozottan a mi bajaink.* Ezért szó sincs külön generációs problémáról. *Hogy a fiatalok közül sokan pénzhajhászók, s túl hamar kispolgári allűröket vesznek fel? Csakis a felnőttektől, a szüleiktől tanulhatják. Vannak olyanok, akik nem akarnak azonosulni a szülők életvitelével, oppozícióba kerülnek. Ez azonban nagyon veszélyes, mert életképtelenné válnak. Hiszen az effajta ellenállás teljesen öncélú.* Ezért gyakran látom, hogy fiatal emberek az első kudarc után összeomlanak és saját tehetetlenségüket a társadalomra tolják át. *Erről énekelnek a West Side Storyban: „Mindnyájan betegek vagyunk, mindnyájan betegek vagyunk..."*

Az ellenálló-képesség csekély volta mellett *gyakran feltűnik nekem a fiatalok konzervativizmusa.* Talán a legjellemzőbb példa *a nemi élettel kapcsolatos furcsa maradiság.* Ebben a mi generációnk kétségtelenül előbbre tartott, mert emlékszem, hogy *mi tényleg nem csaptunk ekkora hűhót a házasság körül, nem volt olyan fontos a papír meg az esküvő, mint manapság.* Ez mindenképpen az ötvenes évek előnyei közé tartozott. Most látom a tanítványaim között, hogy *a fiúk elsőben megfogják egy lány kezét, s már el sem engedik, amíg meg nem házasodnak. De amikor a feleségük megcsalja őket, akkor összeomlanak és szaladnak elválni.*

Összefoglalva és végül: úgy vélem, hogy *nagyobb súlyt kelleni fektetnünk a nevelésre.* Ezen belül is arról kellene többet *beszélni a fiataloknak, hogy milyennek kellene lennie az embernek.* Erről nem szabad túl sokat beszélni, és direkt módon sem, mert azzal az ellenkező hatást érnénk el. Csak terelgetni kell, ha esetleg túl közel kerülnek a szakadékhoz.

Morcsányi Géza

HÍREK

Öttagú delegáció utazott a matematikai és számítástudományi intézet képviseletében a Moszkvai Közgazdasági és Statisztikai Főiskola által rendezett tudományos konferenciára Moszkvába. Az 1977. március 22—25-ig tartó tanácskozáson részt vettek a Prágai Közgazdasági Főiskola küldöttei is. Az automatikus irányítási rendszer (AIR) megvalósításának elméleti és gyakorlati kérdéseivel foglalkozó ülésszakot Gluskov akadémikus bevezető előadása nyitotta meg. A konferencia előadásai közt elhangzottak dr. Tarlós Béla: Szimulációs technika alkalmazása az ESZR gépcsaládnál; valamint dr. Gábor András—Halász Géza: A számítógépes rendszerek tervezésének és szervezésének informatikai koncepciója című előadásai.

A Szikra Lapnyomda Kneer Imre szocialista brigádja vállalta, hogy a Közgazdász nyomdai munkálataiban esztétikai tanácsot és technikai segítséget nyújt. A Közgazdász szerkesztősége köszönettel fogadja a felajánlást és a segítséget.

Dicsérő oklevél

A Magyar Újságírók Országos Szövetsége és a KISZ KB által fiatal újságíró-tehetségek felfedezésére meghirdetett pályázaton Marschall Miklós, egyetemünk IV. éves külker. szakos hallgatója, szerkesztőségünk mozgalmi rovatának vezetője Dicsérő Oklevelet kapott.

Kitüntetéséhez gratulálunk!

Az egyetem párt-végrehajtóbizottsága április 1-én megtárgyalta a gazdasági igazgatóság pártalapszervezetének a munkáját, az elért eredményeket, és a további feladatokat. A párt vb. ezután személyi kérdéseket tárgyalt.

A cselgáncs-szakosztály úttörő- és serdülő sportolói 1977. március 26—27-én területi rangsorversenyen vettek részt, ahol négy első (Tapolcai László, Szente Zsolt, Unger Tamás, Donovák Ferenc), két második (Ambrus Zoltán, Horváth József) és két harmadik (Varga Ferenc, Bakos István) helyezést szereztek.

Ezzel az eredménnyel egyesületünk a budapesti szakosztályok között az első helyen végzett.

Mini kék fény

„Képzeld, állok a sorban a menzán — kezdi mondókáját egy harmadéves lány —, persze nagy tömegben, tálcámon a kaja és a pénztárca, eljutok a pénztárig, fizetnem kellene, de nem tudok. Nincs mivel. A tálcán csak az étel maradt, pénz egy fia sem. Mentem fűhöz-fához, legelőször is a menza vezetőjéhez, majd napokon át csaknem az egész egyetemet tűvé tettem, de a pénztárca szőrénszálán eltűnt, hatszáz forinttal. Azóta se lett meg. Nem a hatszáz forinton van a lényeg, persze az is hiányzik, hanem azon, hogy ilyen előfordul."

Másik eset. „Elhagytam a kesztyűmet az egyik teremben — meséli valaki. Még aznap visszamentem, remélve, hogy ott lesz, de csak hűlt helyét találtam. Úgy látszik, megtetszett valakinek, s kapott az alkalmon. Alkalmi vétel volt számára."

Két szomorkás történet. Ha ehhez még hozzávesszük a zsibi klub tavalyi „kifosztását", valamint a menzáról eltűnt evőeszközöket, nem festhetünk túlzottan rózsaszín képet. Persze hiba lenne általánosítani, hiszen egyetemünkre igazán nem ez a jellemző. Tudomásul kell venni azonban, hogy vannak ilyen esetek is, mint ahogy akadnak kitartó kártyakörök, lóversenyőrültek, sőt mi több, alkalmanként még enyhén vagy kevésbé enyhén becsicscsentett nedűkedvelők is. Illetve, tényleg csak egyszerűen tudomásul kell venni? Most nem a zsugásokról, a pacirajongókról van szó, hanem elsősorban a lopókról, és azokról, akik olykor nem tudnak határt szabni szeszszenvedélyüknek. Ne hagyjuk futni őket, ne forduljunk el, ha ilyet látunk. S mindemellett vigyázzunk jobban értékeinkre, ingóságainkra.

Mi se adjunk alkalmat nekik. —si

Ki tud róla?

A hallgatók szakszervezeti tagságáról

— TE SZAKSZERVEZETI TAG VAGY? — csodálkoztam rá egyik csoporttársamra a múltkor, amikor megláttam nála a tagságát bizonyító igazolványt.

— Legalábbis fizetem a tagdíjat — felelte, mintegy kritikaként is.

— *Tulajdonképpen mit jelent egy egyetemi hallgatónak a szakszervezeti tagság?*

— Nézd! Én mielőtt az egyetemre kerültem volna, dolgoztam két évet. A vállalatnál léptem be, most pedig nem akarom, hogy megszakadjon a tagságom. A szakszervezetben a különböző esetek megítélésében figyelembe veszik, ki mennyi ideje tag. Nem mindegy, hogy az egyetem elvégzése után, ha kikerülök valahová, hat-hét éves múltra hivatkozhatom, vagy éppen semmire.

Nem is beszélve arról, hogy a választhatóság is bizonyos időhöz, azt hiszem, ötéves tagsághoz van kötve a szakszervezetben.

— *No, és itt az egyetemen?*

— Hát...

— *Semmit sem tudsz az itteni szakszervezeti életről?*

— Honnan tudnék. A szakszervezeti hirdetőtábla, akárhányszor megnéztem, üres volt.

A BESZÉLGETÉS FOLYTATÁSÁRA már a népgazdaság tervezése tanszék egyik szobájában került sor. *dr. Nováky Erzsébettel*, az egyetem szakszervezeti bizottságának ifjúsági felelősével.

— *Hány hallgató tagja van a szakszervezetnek?*

— Körülbelül százan vannak, akik rendszeresen fizetik a tagdíjat, de ez a szám erősen változó. Nemcsak évenként, amikor az elsősök megjönnek és a végzősök távoznak, hanem évközben is módosul.

— *Mi ennek az évközi módosulásnak az oka?*

— A hallgatói szakszervezeti tagok nagyobb része még egyetemi tanulmányai megkezdése előtt az akkori munkahelyén lépett be a szakszervezetbe. Közülük soknak azonban csak évközben jut eszükbe, hogy szakszervezeti tagok szeretnének maradni.

Természetesen vannak olyan diákok is, akik nálunk lépnek be a szakszervezetbe. Ezek többnyire az utolsó évesek közül kerülnek ki.

— *Milyen előnyöket élvez az a hallgató, aki szakszervezeti tag?*

— A szakszervezet elsősorban a *dolgozók* érdekvédelmét biztosító szervezet, a fiatalok érdekvédelmi szerve a KISZ. Ezt párthatározat rögzíti. A SZOT és a KISZ KB közötti megállapodás szerint a KISZ-tag fiatalok nincsenek kizárva a szakszervezetből, de önálló alapszervezetet nem alkothatnak. Ily módon azokban a kedvezményekben sem részesülhetnek, amelyben a rendes dolgozói tagok.

Van azonban előnye a szakszervezeti tagságnak a hallgatók számára is. Elsősorban az, hogy megismerkedhetnek a szervezet felépítésével, betekintést kapnak annak munkájába. Nem lebecsülendő az sem, hogy a folyamatos tagság időtartama befolyásolja majd később a juttatásokat. Talán ez az oka annak, hogy az újonnan belépő hallgatók nagy része végzés előtt álló lány. Például a szülési segély, az üdültetés elbírálásánál ugyanis latba esik az, hogy valaki mióta szakszervezeti tag.

— *Ez azt jelenti, hogy az egyetemen eltöltött időszak alatt semmilyen előnyük nem származik az érintett hallgatóknak szakszervezeti tagságukból?*

— A már fent említett megállapodás értelmében tulajdonképpen így van.

De az egyetemi szakszervezet az elmúlt évben is, és az idén is, a tanulmányi időszakban, hétvégeken kikapcsolódási lehetőségeket biztosított mindkét üdülőnkben, nemcsak a szakszervezeti tag hallgatóknak, hanem állami csoportoknak is. Sőt, lehetőségeinkhez mérten alkalmanként szülési segélyt is adtunk. Ezek rendszeressé tétele azonban a szabályokba ütközik.

— *Milyen a kapcsolat a szakszervezet és a hallgatói tagok között?*

— Amikor 1975-ben megválasztottak az szb ifjúsági felelősének, elhatároztam, hogy összehívom a hallgatókat, és néhány szóban ismertetem velük az egyetemi szervezet felépítését, és elmondom, miben számítunk rájuk. Akkortájt 120 körül volt a diák szakszervezeti tagok száma, de ezen a megbeszélésen csak hárman jelentek meg.

Sajnos az érdeklődés azóta sem nagyon változott. Csak örülünk annak a kevés lelkes hallgatónak, aki részt vesz a munkánkban és segít nekünk, mint például az elmúlt nyáron, az üdültetés lebonyolításával, néhányan aktív munkát fejtettek ki.

Pedig nagyon jó lenne, ha többen lennének ilyenek.

— *Milyen jellegű tevékenységben számítanak a hallgatók segítségére?*

— Elsősorban a külföldiek üdültetésével kapcsolatban lenne szükségünk segítségre. Jó nyelvtudású hallgatók tolmácsolására és idegenvezetésére számítanánk, valamint kisebb szervezési feladatok elvégzésére.

Arra is gondoltunk, hogy a gyermeküdültetések során egy tanár mellett egy — például tanárszakos — hallgató vállalná a felügyeletet. Szeretnénk, ha részt vennének kulturális rendezvényeink, például a Télapó- vagy a névadó ünnepségek előkészítésében és lebonyolításában. Örömmel vennénk, és számítunk is a hallgatói szakszervezeti tagok segítségére.

— *Ha valaki, akár tagja a szakszervezetnek, akár nem, de segíteni akar, kihez fordulhat?*

— A hallgatók közül Dobai Attila IV. évf. külkeres az összekötő a hallgatók és a szakszervezet között, de természetesen fordulhatnak hozzám, vagy az első emeleten a szakszervezeti bizottság tagjaihoz és munkatársaihoz.

Egyszer azonban jó lenne sort keríteni a szakszervezeti tag hallgatókkal a személyes találkozásra is.

Király László

Szemtől szembe

Fotó: Fáth Péter

Vizsgáztató — a vizsgáról

Bár szeretnénk, ha messze lenne, — közeledik a vizsgaidőszak. Már halmozódik a feszültség a hallgatókban, cserélődnek az információk. Néhány szóban, félmondatban minősítjük a tanárokat, kinél jó vizsgázni, kit kellene elkerülni, és ezek a „minősítések" szájról-szájra vándorolnak, évfolyamról-évfolyamra hagyományozódnak. Ebben a cikksorozatban az asztal másik oldalán ülők véleményét kérdezzük meg, hogy a tanároktól is megtudjuk, milyen a jó vizsgáztató.

Szamarasz Oresztész elvtárs, „a cikis" vizsgáztatók közé tartozik. Meg kell izzadni a jegyért, bukás is jócskán előfordul nála. De mégis az hírlik róla, hogy nagyon igazságos.

— Az egyetemen nincs egységes vizsgakövetelmény-rendszer, ez a tárgyak különbsége miatt talán nem is lenne megvalósítható. Hogyan állapítja meg Szamarasz elvtárs a mércét, amit a hallgatók elé tűz?

— Az általános követelmények megállapításánál két szempontot veszek figyelembe. Elsősorban azt értékelem, hogy mit nyújtott a tanszék az adott félévben. Mennyi anyagot adtunk le, milyen volt ennek a tartalma, milyen volt az írásos anyag, és milyen az oktatók pedagógiai tevékenysége. A másik szempont: az adott évfolyam összetétele, a hallgatók felkészültségi színvonala. A két tényező által befolyásolt ingadozás igen keskeny sávban mozog, mögötte stabil, az évek során kialakult követelményrendszer van.

— Azonos mércét tűz minden hallgató elé, vagy igyekszik azt egyénre igazítani?

— A hallgatók egységes kezelése lehetetlen. Mindig a hallgató egyéniségének megfelelő vizsgáztatásra törekszem. Bár 20—25 perc alatt nem lehet egy embert megismerni, azt el tudom dönteni, ki gondolkodó, ki magoló típus. A feladatot tehát úgy szabom meg, hogy a gondolkodó hallgatóról kiderüljön, mennyire képes saját logikáját a tananyagéhoz hasonlítani. Tőle definíciókat, pontos összefüggéseket kérdezek. A magolót igyekszem arra szorítani, hogy saját szavaival fejtse ki azt, amit tud. Mondjuk számpéldát adok neki, amit értelmeznie kell, ki kell emelnie belőle az elvi dolgokat. Nem a követelményekkel kötök itt kompromisszumot — ezek egységesek — hanem az alkalmazásuk módja tér el.

— Hogyan teremti meg a kontaktust a hallgatóval?

— Ha ismerem — a kontaktus már kialakult. A hallgatókat soha nem skatulyázom be. Hiszek abban, hogy gyengébb szemináriumi szereplés után is vizsgázhat jól valaki. Sajnos többször előfordult már a fordítottja is: olyan hallgató, aki szemináriumon jól dolgozott, a vizsgán gyengén szerepelt.

Ismeretlen embernél — ilyen a hallgatók többsége — bonyolultabb a helyzet. Tudom, hogy a hallgató egész eddig izgult, aggódott, hirtelenjében még a tudását sem tudja visszaadni. Ilyenkor igyekszem „lazítani". Miután feladtam a kérdést, megkérdezem érti-e a feladatot, hiszen nehéz dolog jól kérdezni. Nem veszem rossz néven, ha visszakérdez, ez már arra utal, hogy pontosítani akarja a kérdést, kiegészítő információt kér. Gyakran némi gondolkodás után rákérdezek: alakul-e, van-e valami probléma. Sokszor menet közben vetődik fel a kérdés: „erről is beszéljek?" — kérdi a hallgató. Ilyenkor az útmutatás nem liberalizmus, egyszerűen emberi körülmény teremtése a vizsgázó számára.

Azon igyekszem, hogy a vizsga élmény legyen a hallgató számára, ha sikerül érezze, hogy olyan próbát állt ki, amelyen tudását, jó felkészültségét bizonyította be. Ha nem sikerül — akkor megmagyarázom, hol volt a hiba, mit nem értett meg, mit nem sajátított el megfelelően.

— Milyen vizsgáztatót tart Szamarasz elvtárs liberálisnak és milyet maximalistának?

— Liberális vizsgáztató az, aki tudatosan, rendszeresen leszállítja a mércét, elnéző a hallgatóval szemben — de ez az elnézés egyben lenézést is jelent. A maximalizmus az ellenkező véglet: a tanár az elfogadott követelményrendszert fokozza csak azért, hogy a vizsgázó lássa, ő milyen okos, és tudomásul vegye, hogy az ő szintjét soha nem érheti el. Ez a hallgatók terrorizálásának is nevezhető. Nem hiszem, hogy ilyen lenne a mi tanszékünkön. Vannak persze komoly eltérések, ezek a követelményrendszer nem egységes alkalmazásából és értelmezéséből fakadnak. Ilyesmire gondolok: egyes alapvető összefüggések degradálása, a hangsúly másokra terelése, a kötelező irodalom és az előadások anyagának figyelmen kívül hagyása. Olyannal is találkoztam már, hogy a kollegák elvi kérdést csinálnak abból, ha valakinek van már két elégtelenje, ők nem buktatják meg harmadszor. Hozzá kell tennem; a tanszék sokat tett az utóbbi időben a követelményrendszer egységes alkalmazása és értelmezése terén, történt is javulás. A példákkal csak azt akartam illusztrálni, hogy vannak még tovább élő problémák.

— Igaz-e, hogy a liberializmus a szakmai felkészültség hiányát jelenti?

— Van ebben valami. A szakmai felkészültség hiánya okozhatja, hogy a vizsgáztató nem veszi észre, ha a hallgató súlyos hibát követ el. De ez járhat az ellenkező eredménnyel is, a szakmailag kevésbé felkészült tanár akar nagyon szigorúnak mutatkozni — mint ahogy ez főként egyes fiatal vizsgáztatóknál figyelhető meg. A hallgatók is a jól felkészült tanártól félnek inkább, hiszen nála biztosan tudni kell.

Sajnos ebből igen rossz szokás fakadt. Tömegesen emelkedik a vizsga-átjelentkezések száma. Sokszor valóban betegség, családi tragédia az oka, de gyakrabban az van mögötte, hogy a hallgató megtudja ki vizsgáztatja és megpróbál egy könnyebbet kifogni. Néha egy-egy jó felkészültségű tanár vizsgalapjára a hallgatók nevének 30—40 százaléka mellé azt kell beírni, hogy „nem jelent meg".

— Mi a véleménye arról, ha a vizsgáztató „nem gyötri tovább" a hallgatót, hanem megajánlja neki a kettest?

- Helytelen eljárásnak tartom. Meg kell nézni mindig az embert. Lehet hogy a bevezető mondatoknál még nem jött lendületbe de utána ragyogó feleletet hallunk tőle. A türelem a körültekintés időigényes dolog. Más a helyzet, ha az első mondatokban határozottan hangzanak el alapkategóriákkal kapcsolatos téves megállapítások. Ilyenkor értelmetlen tovább folytatni a vizsgáztatást. Rákérdezek, jól értettem-e, nem volt-e nyelvbotlás. Ha megismétli a helytelen állítást a hallgató, közlöm, hogy elégtelen. Ezt még követi egy rövidebb-hosszabb beszélgetés, amikor megmagyarázom, miért kellett megbuktatnom. Hibáin keresztül mutatom meg, mit értett félre, legközelebb hogyan kell kezelnie az ilyen vagy hozzá hasonló tételeket, mit kell pótolnia.

— Mennyire alkalmas a vizsga az évközi teljesítmény lemérésére?

— Vannak jó értelemben vett emberi gyengeségek. Különösen a szemináriumvezetőknél való vizsgázáskor érvényesül nagyon a szubjektivizmus, az év során kialakult pozitív vagy esetleg negatív vélemény. Ezért született az a javaslat, hogy ehelyett adjunk gyakorlati jegyet. Ezzel még nem szűrnénk ki a szubjektivizmus hatásait a jegyből, de a károsokat mindenképpen csökkentenénk.

Ami magát a vizsgát illeti: az, hogy a szerencsének milyen szerepe van a jegyben, a vizsgáztatón múlik. A tananyag részei nálunk közismerten összefüggnek: nem beszélhet valaki az újratermelésről úgy, hogy ne tudná mi az a termelés, vagy a munkásosztály helyzetéről, az értéktöbblet-elmélet ismerete nélkül. Résztudással a hallgató nem szerepelhet jól, ha a vizsgáztató az általános összefüggésekbe helyezi a feleletét. Nem áll kettőn tehát a vásár. Általános elvként igaz az, hogy ha valaki évközben rendszeresen, fegyelmezetten készül, az jól is vizsgázik. Ha egy hallgató elérte azt a szintet, hogy egy ehhez szükséges munkaprogramot össze tud állítani, és be tud tartani, tudatilag már magasabb szinten áll. Persze csak a szemináriumi munka nem elég, ha valaki ebben bízik: rá fog fázni! Ki kell használni a vizsga előtti koncentrálás időszakát is, hiszen egészen más dolog hétről-hétre részösszefüggéseket tanulni, mint a vizsga, ahol általánosabb összefüggések elsajátításáról kell tanúbizonyságot tenni, nagy anyagrészt kell alkotó módon mozgósítani.

Eltérések adódhatnak a szemináriumi munka és a vizsgaeredmény között, de ezek egy jegynél ritkán nagyobbak.

— Hány embert lehet megfelelő figyelemmel, intenzitással levizsgáztatni egy nap? Mi a valós helyzet?

— Az optimális tíz ember lenne, ennél több már a vizsgáztatás rovására megy. Ez persze időigényesebb, hiszen a tanárnak többször be kell járnia. Én mégis úgy vélem, ez nem fárasztóbb, mint húsz embert vizsgáztatni egy nap. Sajnos a túlterhelés abból is adódik, hogy bizonyos napokra tömegesen jelentkeznek a hallgatók, másokra alig. Különösen megnehezíti a dolgunkat a sok átjelentkezés. Ezeket a hallgatókat már nem lehet az optimális keretszám szerint elosztani. Ennek a gondnak a megoldásában segíthetne nekünk a KISZ, a tanulmányi felelősök, egy racionálisabb vizsgaterv kialakításával. Persze ez a tömeges átjelentkezés adminisztrációs rendszerünk hibája is: orvosi igazolással, külön eljárási díj fizetése nélkül lehet össze-vissza halasztgatni.

— Utolsó kérdésem: milyen a jó vizsgázó?

— A gondolkodó típus.

Pál Kata

Valami jó vicc április elsején

Azt mondták a múltkor a barátaim, hogy csináljunk valami jó tréfát. Minek? — kérdeztem. Április elseje van, ilyenkor mindig kell valami jó viccet csinálni. Jó, csináljunk, mondtam, hiszen április elseje van.

Így aztán csináltunk egy csomó jó tréfát. A hasunkat fogtuk, olyan jól szórakoztunk. Már korán reggel bementünk az egyetemre, először kicseréltük a névtáblákat, kiírtuk, hogy Budapesti Műszaki Egyetem. A Duna másik oldalán pedig a mi névtáblánk virított. Majd meghaltunk, olyan jól röhögtünk.

Persze ez még nem minden. A Marx-szoborra ráírtuk, hogy Engels, de még ez sem volt elég, a tanszékek tábláit is összecseréltük. Tíz órakor már a fél egyetem ott röhögött a folyosón. Tizenegykor már nagyon sokan voltunk. Itt volt az összes műszakis. Mondom a barátaimnak, ezek igen jó tréfák voltak, de azért még ki kellene találni valamit, hiszen április elseje van. Összecseréltük a férfi és női W. C.-k feliratait, de sokaknak ez nem okozott meglepetést, ugyanoda mentek, mint eddig.

Ez tehát nem volt jó vicc. Szerencsére barátaim feltalálták magukat, felolvastak a „Merre ráng a bumeráng" c. jegyzetből. Ezen annyit röhögtünk, hogy kifolyt az összes könnyünk.

Sajnos, este vissza kellett vinni a táblákat a műszakira. De azért nagyon jó vicceket csináltunk mi április elsején, s a legjobb vicc az volt, hogy nem is vette észre senki, hogy minden fordítva volt. Ezen aztán annyit röhögtünk, hogy majd megszakadtunk.

Legközelebb megint kitalálunk valami nagyon jópofa dolgot.

F. P.

Halász Géza rajza

Magyarnóta- és falvédőszöveg pályázat

Mint bizonyára emlékeztek rá, nem írtunk ki magyarnóta- és falvédőszöveg pályázatot. Most a be nem érkezett pályaművekből mutatunk be egy csokorravalót.

Tömegsport jeligére nem küldte be művét és ezért Arany Koszorúval jutalmazzuk a következő vers alkotóját:

Reggel konyak,
délben konyak,
ettől vagyunk
mozgékonyak!

Automatikus zsebfésűt nyert „Halló, halló" jeligénk. Emellé megkapja az „Ötéves terv, adólista, gyere ide kis nudista" című hanglemezt. Melankolikus verse így hangzik:

Ősz van — gondoltam
a hulló levelekből,
pedig csak a postás
esett le az emeletről.

Bravúros kis életképet küldött be „én is úgy adtam oda" jeligére egy olvasónk. Címe: Jön-e velem nagysád ajtót mosni?

Feleségem totót ixel,
az anyósom padlót vixel
udvarunkon áll a tixar,
én meg éppen verset írok.

Nagyra értékeltük még a következő jeligéket: „Tanteremben jött nekem a Lajos", „Zakóm frankó, cipőm tiszta, én vagyok a masiniszta", „Jobb ma egy túzok, mint holnap egy hasmenés". A „Jaj de csúszik ez a banánhéj, jobban csúszik, mint a babámé" jelige verse szintén tetszett nekünk. Megkérdeztük a nyomdafestéket is, de ő nem bírta el, így közlésétől eltekintünk. Javasoljuk, próbálja meg művét 00-falakon leközölni, ott szívesen fogadják.

A Bem apó, alapszervezet különdíját nyerte el a „harapsz, te kis..." szelypítő verse.

Amióta én ejmentem,
ninc itt éjet szemmi,
mondd ej szépeny haszmenyészem,
mit jehet itt tennyi

A jeligék a díjakat nem vehetik át. Jövő héttől kezdve folyamatosan postázzuk.

(A Glosszátorból)

ZSENIK

Nagy János rajzai

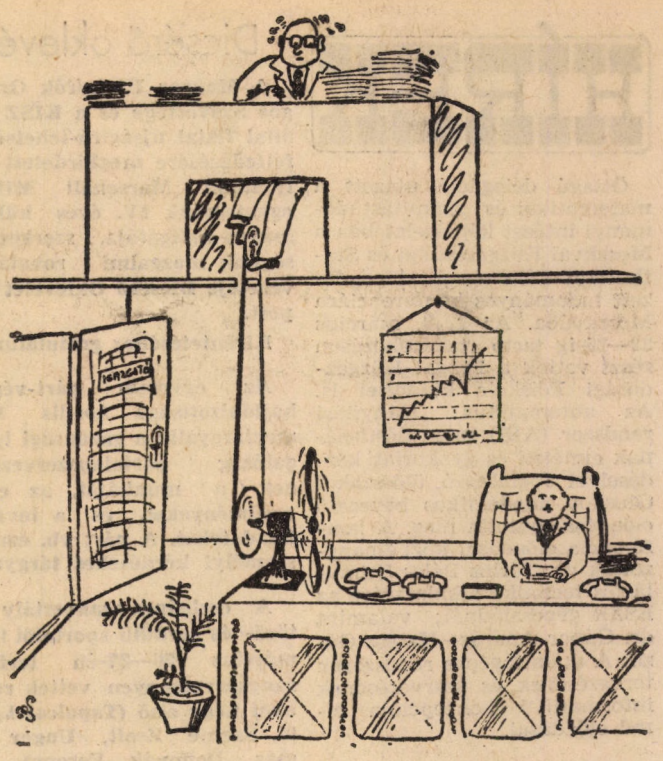

Szabó Albert rajza

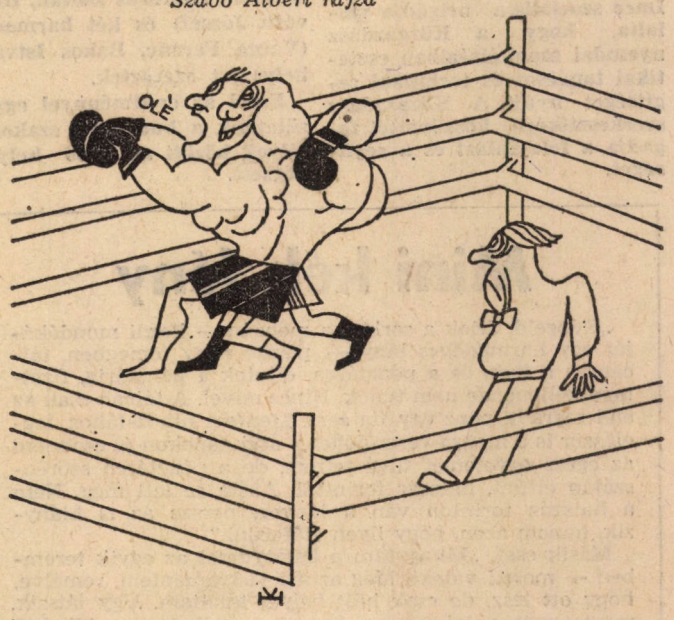

KÉT HÉT

Minősítő vélemény

Valami van a levegőben. *Egyre több embernek ez a véleménye* az egyetemen. Figyelem: *véleményről van szó és nem minősítésről.* S ez így van akkor is, ha a kettő ugyanaz.

Talán a tavasz teszi, talán más, nem tudni. A levegő megtelik kósza illatokkal, sejtelmes zajokkal, furcsa zörejekkel. Szavak — néha gondolatok — repkednek ide-oda, cserélnek gazdát.

És kialakulnak a frontok. Hidegfront, melegfront, tanárok és diákok. *Meg kell fékezni a parttalan demokráciát,* mert csak a partos (talán pártos?) demokrácia demokratikus. Ugyanakkor *biztosítani kell a diák számára a beleszólást a beleszólásba.* Másrészt: *még jó, hogy nem a diák írja elő a tanár számára, hogy mit olvasson.* S nem utolsósorban: ez egyszerűen hallatlan! A csoportomnak véleménye van rólam! Hogy ezek mit meg nem engednek maguknak! *Huszonöt éve tanítok és még sincs magamról véleményem, akkor nekik hogyan lehet?*

Sajátságos módon *azok vannak leginkább felháborodva a véleményezés ellen, akikről nem festett rózsás képet csoportjuk.* Ez persze érthető, nincs benne semmi különös. Elég, ha az ember elolvassa az újságban *a vásárlási teszteket,* máris megért mindent. Mert például mikor fordult elő, hogy *egy kiváló minősítést kapott fogkrém idő előtt elkenődött volna? Legfeljebb a gyengébb minőségű borotvahabok tajtékzottak, de ezen nem lehet egyik napról a másikra változtatni.*

Aztán *itt van a visszajelzés. Vagyis itt nincs* és a diákok ezt hiányolják. Szegény *diák* — ahelyett, hogy tanulna — *csak írja a jellemzéseket* a tanárról, és még azt se tudja, hogy az miként reagált: fejéhez kapott, magábaszállt, netán otthon sírdogál apró gyermekei körében? És ha kiharcoltuk a visszajelzést, óva intek bárkit is, hogy itt megálljunk. Mert jó, a diák tudni fogja, hogy a véleményezett tanár melyik halálnemet választotta? De honnan fogja tudni a tanár, miként reagált erre a diák? Ünneplőbe öltözött, esetleg beiratkozott örömében egy lovastanfolyamra?

Ám tegyük fel, hogy ezt is megoldottuk, még ekkor sem hárult el minden akadály. *A tanár ugyan tudja, hogy a diák hogyan vélekedik arról, hogy ő hogyan vélekedik arról, hogy a diák hogyan vélekedik róla? De honnan fogja tudni a diák?*

Hogy mit? Például a tananyagot.

Földes Péter

KÖZGAZDÁSZ

A Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem lapja
Megjelenik kéthetenként a tanulmányi időszak alatt
Felelős szerkesztő:
FARKASINSZKYNÉ HALAY EDIT
Szerkesztőség: Budapest IX. Dimitrov tér 2.
Telefon: 174—548
Kiadó: Hírlapkiadó Vállalat Budapest VIII., Blaha L. tér 3.
Felelős kiadó: Csollány Ferenc
77—1304 Szikra Lapnyomda
Felelős vezető: Roder Imre igazgató